

Miejska Biblioteka Publiczna
w Białej Podlaskiej

DZIAŁ WIEDZY O REGIONIE

ul. Warszawska 12a
21-087 Białka Podlaska
tel. 83 341 02 51
regionalia@mbp.org.pl

WIADOMOŚCI DIECEZJALNE SIEDLECKIE

ORGAN URZĘDOWY KURII DIECEZJALNEJ

Rok LXXXIII

Październik 2014

Nr 10

ADRES REDAKCJI i ADMINISTRACJI

KURIA DIECEZJALNA - 08-100 SIEDLCE - PIŁSUDSKIEGO 62

TEL. 25 644-21-95; FAX 25 644-87-44

WYDAWNICTWO DIECEZJI SIEDLECKIEJ "UNITAS"

08-110 SIEDLCE - SZKOLNA 22

WIADOMOŚCI DIECEZJALNE SIEDLECKIE

ORGAN URZĘDOWY KURII DIECEZJALNEJ

Rok LXXIX

Październik 2014

Nr 10

EPISKOPAT POLSKI

OŚWIADCZENIE RADY KEP DS. RODZINY WS. KONWENCJI RADY EUROPY O PRZECIWDZIAŁANIU PRZEMOCY WOBEC KOBIEC I PRZEMOCY DOMOWEJ (CAHVIO)

Konwencja Rady Europy o przeciwdziałaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (CAHVIO) rodzi liczne kontrowersje i dyskusję, do których Rada do Spraw Rodziny Konferencji Episkopatu Polski pragnie się ustosunkować.

Przemoc wobec kobiet, ale także wobec dzieci, osób starszych, niepełnosprawnych czy wobec mężczyzn, jest zjawiskiem społecznym wymagającym przeciwdziałania na wielu polach, począwszy od edukacji - po skuteczne zapobieganie i pomoc jej ofiarom. Kościół podejmuje te zagadnienia, starając się, aby relacje pomiędzy ludźmi były oparte na życzliwości i wzajemnym szacunku oraz uwzględniały autentyczne dobro drugiej osoby. Temu służy głoszenie Ewangelii, a także m.in. praca poradnictwa rodzinnego w przygotowaniu małżonków do zawarcia związku małżeńskiego, terapia rodzinna oraz działania wielu organizacji i ruchów katolickich uwzględniających problem agresji i przemocy w relacjach międzyludzkich.

Niestety, Konwencja CAHVIO nie jest skoncentrowana na przeciwdziałaniu przemocy, jak sugeruje jej tytuł, ale na wprowadzeniu ideologicznej rewolucji kulturowej. Polega ona na redefinicji pojęcia płci jako zmiennego zjawiska społecznego, a nie biologicznego, oraz bezzasadnym obarczaniu

odpowiedzialnością za przemoc podstawowych wspólnot, jakimi są małżeństwo i rodzina. Podobnie traktowana jest tradycja i dorobek cywilizacyjny.

W zakresie przeciwdziałania przemocy konwencja nie dodaje żadnych nowych rozwiązań do już istniejących w polskim prawie i praktyce społecznej. Nie podejmuje walki z autentycznymi problemami, jakie sprzyjają przemocy we wzajemnych relacjach międzyludzkich. Nie zamierza zwalczać zjawiska przemocy w mediach czy pornografii uprzedmiotawiającej kobiety. Nie podejmuje kwestii nadużywania alkoholu czy narkotyków. Nie chroni też przed skrajną formą przemocy wobec poczętych dzieci, jaką jest aborcja.

Zasadniczy niepokój budzi ukierunkowanie konwencji na walkę ze wspólnotami chronionymi przez Konstytucję RP - małżeństwem i rodziną, tradycją i dorobkiem cywilizacyjnym, które są traktowane, jako zagrożenie. Wnosi ona zobowiązanie państwa do edukacji dzieci i młodzieży na każdym poziomie wiekowym w zakresie tzw. „niestereotypowych ról płci”, nie uwzględniając w tej kwestii ani zdania rodziców, ani polskiego dorobku w zakresie przedmiotu przygotowanie do życia w rodzinie, ani stanowiska Kościoła.

Konwencja definiuje dyskryminację w sposób ideologiczny, co pozwala naruszać powszechnie uznane zasady prawa, w tym równość wobec prawa. Narusza prawo Polski do decydowania w sprawach wyznania, etyki, życia rodzinnego. Pozwala formułować zalecenia i egzekwować je, nawet jeżeli są niezgodne z zapisami Konstytucji RP.

Analiza konwencji wskazuje, że przy jej pomocy usiłuje się stworzyć nowy ład społeczny, w którym rodzina i tradycja będą zmarginalizowane, a państwo otrzyma instrumenty głębokiej kontroli nad nimi. Nieład ten sprzeczny jest z autonomią rodzin oraz ogranicza wolność obywateli.

Konwencja CAHVIO nie zmierza do budowania pozytywnych relacji pomiędzy ludźmi, ale służy projektowi przebudowy społeczeństwa na bazie ideologicznej. Z tego powodu nie może być akceptowana.

Rada ds. Rodziny wyraża uznanie dla działań wielu osób i organizacji pozarządowych, w tym szczególnie dla ruchów prorodzinnych, które ukazują zagrożenia wynikające z ratyfikacji tej konwencji.

Bp Jan Wątroba
Przewodniczący Rady ds. Rodziny KEP

Warszawa, dnia 2 października 2014 r.

**LIST EPISKOPATU POLSKI
ZAPOWIADAJĄCY XIV DZIEŃ PAPIESKI
(12 PAŹDZIERNIKA 2014 R.)**

„JAN PAWEŁ II – ŚWIĘTYMI BĄDŹCIE!”

Umiłowani w Chrystusie Panu Bracia i Siostry!

Pismo św. często przywołuje obraz winnicy. Liturgia Słowa dzisiejszej niedzieli rozpoczyna się od przypomnienia tekstu z Księgi proroka Izajasza: „Chcę zaśpiewać mojemu przyjacielowi pieśń o jego miłości do swojej winnicy...” (Iz 5, 1). Również Chrystus odwołuje się do tego motywu (por. Mk 12, 1-9). Opowiedziana przez Niego przypowieść dotyczy narodu wybranego, ale nie tylko. Umiłowaną winnicą jest człowiek, który, dzięki pracy nad sobą, przynosi dobre owoce lub też zaprzepaszcza otrzymane od Boga dary. A Bogu zależy na tym, by człowiek stworzony na jego obraz i podobieństwo (Rdz 1, 27), nieustannie ten obraz i podobieństwo dopełniał swym własnym wysiłkiem, żyjąc w prawdzie, w wolności, a nade wszystko w klimacie miłości Boga i braci.

1. Potrzeba świętości

Już za tydzień będziemy przeżywać XIV Dzień Papieski pod hasłem „Jan Paweł II – Świętymi bądźcie!” Słowa te zostały zaczerpnięte z Księgi Kapłańskiej, gdzie Pan Bóg nawołuje: „Bądźcie więc świętymi, bo Ja jestem święty!” (Kpł 11, 45). Wezwanie do świętości jest jedną z przewodnich myśli Starego i Nowego Testamentu oraz fundamentalną troską Kościoła o każdego z nas.

Świat różnie podchodzi do świętości. Jest ona tematem z jednej strony obcym współczesnej mentalności, a z drugiej niezwykle pożądanym. Niektórzy zdają się nie interesować świętością w ogóle, czasem odrzucają ją jako niemożliwą do osiągnięcia lub nawet niepotrzebną. Tymczasem Jan Paweł II przekonywał, że świętość jest głębokim, choć czasem nieuświadomionym pragnieniem człowieka oraz odpowiedzią na wiele nurtujących nas problemów.

Niewątpliwie dążąc do świętości powinniśmy unikać wszystkiego co ją wypacza. Nie można ograniczać świętości jedynie do praktyk pobożnych.

Trudno ją odnaleźć także w postawie ucieczki przed życiem, odpowiedzialnością czy światem. Świętość to nie tylko troska o piękno własnego człowieczeństwa, ale to więź z Bogiem oraz bohaterские niekiedy otwarcie się na człowieka. Zamieńmy tę teoretyczną refleksję na przykład świętości Jana Pawła II.

2. Jan Paweł II o świętości

Jak zatem rozumiał świętość Jan Paweł II? Do jakiej świętości wzywa nas dzisiaj? „Świętość stanowi kres drogi nawrócenia” – mówił Papież – „jest pielgrzymowaniem do Boga. Dlatego naśladowanie Jego świętości, nie jest niczym innym niż przedłużaniem historii miłości, szczególnie względem ubogich, chorych i potrzebujących” (por. *Ecclesia in America*, nr 30). Fundamentem naszej świętości jest Bóg – jedyny prawdziwie Święty! On kształtuje nasze serca według Serca swego Syna. Jest to droga pokory, prostoty i ubóstwa, która sprawia, że jesteśmy wolni i szczęśliwi. Święci zawsze zadziwiali swoją zwykłością, normalnością i pokorą. Potrafili łączyć to z heroicznością cnót uznanych przez Kościół.

Papież Polak zaznaczał, że: „świętość jest darem i zadaniem (...) dla świeckich, tak samo jak dla zakonników i kapłanów, w sferze prywatnej tak jak w działalności publicznej, w życiu zarówno jednostek, jak rodzin i wspólnot” (*Oroędzie Ojca Świętego Jana Pawła II do młodzieży całego świata z okazji XIII Światowego Dnia Młodzieży*, nr 7).

Znamienne słowa, nietracące niczego ze swej aktualności, wypowiedział Ojciec Święty w 1991 roku w Lubaczowie: „Wiara i szukanie świętości jest sprawą prywatną tylko w tym sensie, że nikt nie zastąpi człowieka w jego osobistym spotkaniu z Bogiem. (...) Postulat neutralności światopoglądowej jest słuszny głównie w tym zakresie, że państwo powinno chronić wolność sumienia i wyznania wszystkich swoich obywateli, niezależnie od tego, jaką religię lub światopogląd oni wyznają. Ale postulat, ażeby do życia społecznego i państwowego w żaden sposób nie dopuszczać wymiaru świętości, jest postulatem ateizowania państwa i życia społecznego i niewiele ma wspólnego ze światopoglądową neutralnością”. Zdaniem Jana Pawła II świętość nigdy nie osłabia życia publicznego, ale je dynamizuje wznosząc na wyższy poziom. Dojrzała świętość obywateli zawsze służyła wielkości Rzeczypospolitej. Ogołocenie człowieka z tych wartości prowadzi do jego degradacji i jest przyczyną wielu życiowych tragedii. Ich brak powodował

w historii niezwykle bolesne, często trwające przez wieki dramaty w skali narodu. Świętość nie rodzi się w próżni. Rozwój i wzrastanie do świętości domagają się przyjaznego środowiska, wspólnoty żyjącej ewangelicznymi zasadami, gwarantującej wzajemne wsparcie.

3. Kanonizacja Jana XXIII i Jana Pawła II

Niedawne uroczystości kanonizacyjne dwóch papieży były głębokim doświadczeniem duchowym. Wierząc w świętych obcowanie, zwracamy się do nich z prośbami i ufamy, że pomogą nam jako nasi orędownicy przed Bogiem. Świadcstwa świętych Jana XXIII i Jana Pawła II są tym silniejsze, że zostały złożone w niełatwych czasach. Ich życie było naznaczone przez systemy totalitarne i najokrutniejsze w historii świata wojny.

W homilii kanonizacyjnej Ojciec Święty Franciszek podkreślił, że papieże Jan XXIII i Jan Paweł II: „Byli kapłanami, biskupami i papieżami dwudziestego wieku. Poznali jego tragedie, ale nie byli nimi przytłoczeni. Silniejszy był w nich Bóg”. Papież podkreślił, że nadzieja i radość, które obydwoj Jego poprzednicy obficie przekazywali Ludowi Bożemu, miała swe źródło w kontemplacji paschalnej drogi Jezusa Chrystusa. Bliskość Pana ukrzyżowanego i zmartwychwstałego dawała im siłę do czytelnego, pociągającego i radosnego świadectwa wiary.

Papież Franciszek przypomniał również, że „to właśnie święci prowadzą Kościół naprzód i sprawiają, że się rozwija”. Jan Paweł II czynił to szczególnie poprzez obronę rodziny i świadectwo Bożego miłosierdzia. Przekonywał nieustannie, że, aby czynić Kościół wspólnotą żywą, trzeba pozwolić prowadzić się Duchowi Świętemu, który wzbudza w nas autentyczne pragnienie świętości.

W życiu Jana XXIII i Jana Pawła II troska o więź z Bogiem była zawsze na pierwszym miejscu. Święci Papieże wiedzieli, że Bóg i tylko Bóg jest mocą swojego ludu oraz mocą ich pasterskiego posługiwania. To między innymi dlatego widzieliśmy Jana Pawła II jako wielkiego świadka modlitwy, kontemplacji i adoracji. Świadka więzi z Bogiem widocznej zawsze, a szczególnie podczas sprawowania Eucharystii. Ilekroć podczas pielgrzymek patrzyliśmy na Naszego Papieża tak zatopionego w modlitwie, jakby był już nieobecny duszą na tym świecie. To nieustanne zjednoczenie z Chrystusem tłumaczy Jego całkowite oddanie Bogu, Maryi i Kościołowi. Ta więź z Bogiem stanowiła fundament Jego świętości.

Drodzy Bracia i Siostry!

Tegoroczny Dzień Papieski będziemy obchodzili w przyszłą niedzielę pod hasłem: „Jan Paweł II – Świętymi bądźcie!”. Nasze serca wypełnia radość i wdzięczność Bogu za święte życie Papieża Polaka i jego kanonizację. Swoje podziękowanie wyrazymy jeszcze raz modlitwą dziękczynną, świętością życia oraz wrażliwością na potrzeby bliźnich. Za tydzień będziemy mieli okazję wspomóc dzieło, które od lat nazywane jest „żywym pomnikiem” Jana Pawła II. Fundacja „Dzieło Nowego Tysiąclecia” poprzez stypendia wspiera materialnie i duchowo ponad dwa i pół tysiąca młodych ludzi z całej Polski. Dzięki ofiarności rodaków w kraju i poza jego granicami mogą oni realizować swoje edukacyjne aspiracje. W duchu wartości, którym służył kanonizowany Papież, stypendyści pragną dobrze przygotować się do zadań czekających ich w dorosłym życiu. Tę inicjatywę Kościoła w Polsce Jan Paweł II już za życia określił mianem pomnika „najbliższego jego sercu”. Tym bardziej zachęcamy do wspierania jej modlitwą, i dobrym słowem. Podczas kwesty przy kościołach, na ulicach i w innych miejscach publicznych będziemy mogli przekazać także środki materialne na to wyjątkowe dzieło solidaryzując się ze zdolną młodzieżą z mniejszych miejscowości w Polsce.

Udzielamy wszystkim pasterskiego błogosławieństwa na czas przeżywania XIV Dnia Papieskiego, podejmowania trudu dążenia do świętości oraz pomagania bliźnim.

*Podpisali: Kardynałowie, Arcybiskupi i Biskupi
obecni na 365. Zebraniu Plenarnym
Konferencji Episkopatu Polski w Warszawie
w dniu 10 czerwca 2014 r.*

List należy odczytać w niedzielę, 5 października 2014 r.

KOMUNIKAT Z 366. ZEBRANIA PLENARNEGO KONFERENCJI EPISKOPATU POLSKI

W Warszawie w dniach 7 i 8 października 2014 r. odbyło się 366. zebranie plenarne Konferencji Episkopatu Polski. Z racji na udział abp. Stanisława Gądeckiego, przewodniczącego Konferencji, w Synodzie Biskupów w Rzymie, obradom przewodniczył zastępca przewodniczącego, abp Marek Jędraszewski. W obradach uczestniczył także abp Celestino Migliore, nuncjusz apostolski w Polsce.

1. W Rzymie trwa Synod Biskupów na temat rodziny. Biskupi polscy, pozostając w duchowej łączności z Ojcem Świętym Franciszkiem oraz wszystkimi uczestnikami Synodu, wzywają dla nich światła i mocy Ducha Świętego. O tę modlitwę proszą też wszystkich wiernych w Polsce.

2. W czasie zebrania plenarnego omówiony został program duszpasterski na rok 2014/2015 „Nawracajcie się i wierzcie w Ewangelię”. Stanowi on drugi etap czteroletniej pracy pastoralnej służącej ukształtowaniu duchowości chrześcijańskiej, w związku ze zbliżającą się 1050. rocznicą Chrztu Polski. Rok ten będzie poświęcony nawróceniu indywidualnemu i wspólnotowemu. Biskupi zachęcają do kontynuacji rekolekcji ewangelizacyjnych, głoszenia kerygmatu, a także do poszerzenia form i upowszechnienia katechezy dorosłych. Program podkreśla też znaczenie sakramentu pokuty i pojednania oraz potrzebę pogłębienia celebracji tego sakramentu przez odwołanie się do słowa Bożego.

3. W kontekście publicznej debaty na temat klauzuli sumienia biskupi wyrażają troskę o poprawną formację moralną człowieka. Prawe sumienie nie tworzy norm moralnych, ale dokonuje rozumnej oceny postępowania osoby w świetle niezmiennych zasad etycznych i zgodnych z nimi norm prawa państwowego. Człowiek wiary odkrywa w sumieniu głos Boży wzywający go do prawego postępowania. Biskupi wyrażają wdzięczność tym osobom, które upominają się o pełne poszanowanie wolności sumienia gwarantowanej także przez Konstytucję RP. Dziękują także wszystkim, którzy dają świadectwo wierności sumieniu, prawdzie i dobru w życiu społecznym, nierzadko doświadczając z tej racji medialnego i środowiskowego napiętnowania.

4. Pasterze Kościoła w Polsce zapoznali się ze stanem przygotowań do Świątowych Dni Młodzieży, które odbędą się w naszej Ojczyźnie w lipcu

2016 roku. Wyrażają nadzieję, że te dni okażą się czasem łaski dla całego Kościoła w Polsce. Biskupi zachęcają wszystkich do osobistego zaangażowania się w to dzieło, co będzie wyrazem naszej troski i odpowiedzialności za przyszłość młodego pokolenia Polaków. To ważne wydarzenie niesie szansę duchowego przebudzenia, silnego doświadczenia wiary i wspólnoty, wzmocnienia nadziei i odwagi do szukania odpowiedzi na najgłębsze pytania o sens życia. Dzieło przygotowań do międzynarodowego spotkania młodych w Polsce zawieramy patronom tych Dni - św. Janowi Pawłowi II i św. Siostrze Faustynie.

5. Biskupi zwracają się do wszystkich wiemych o świadomy udział w nadchodzących wyborach. Obowiązek udziału wynika ze wspólnotowej, społecznej natury człowieka. Jan Paweł II w adhortacji *Christifideles laici* naucza, że „świeccy nie mogą zrezygnować z udziału w polityce, czyli w różnego rodzaju działalności gospodarczej, społecznej i prawodawczej, która w sposób organiczny służy wzrastaniu wspólnego dobra” (ChL 42). Stąd rodzi się zasada, że każdy obywatel, a wierzący w szczególności, ma prawo i obowiązek uczestniczenia w polityce, a debaty polityczne opierać należy na rozumnych argumentach i wzajemnym szacunku, a nie tylko na arytmetycznej większości. Jednym z aktualnych tematów takiej debaty w Polsce jest ratyfikacja *Konwencji o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej*. Wyrażając po raz kolejny oczywisty sprzeciw wobec jakiegokolwiek przemocy jednego człowieka nad drugim, biskupi nie mogą jednak zaakceptować niektórych twierdzeń *Konwencji*, przede wszystkim zaś tezy upatrującej w religii źródła przemocy, a także prób redefiniowania płci i w ślad za tym małżeństwa i rodziny.

6. Modlitwie wszystkich wiernych powierzamy przede wszystkim sprawę pokoju na świecie, zwłaszcza na Ukrainie i na Bliskim Wschodzie. Otoczmy modlitwą także wszystkie dzieła ewangelizacji w Polsce. Z racji na zbliżający się Tydzień Misyjny módlmy się także za misjonarki i misjonarzy, którzy będąc świadkami Ewangelii są również swoistymi ambasadorami Polski w świecie. Dziękując za dar każdego powołania do kapłaństwa i życia zakonnego prosimy szczególnie o modlitwę w intencji nowopowstałego w Krakowie ogólnopolskiego seminarium dla starszych kandydatów do święceń. Wszystkie intencje Kościoła w Ojczyźnie i rodaków poza granicami kraju zawieramy Bogu przez przyczynę Matki Bożej Różańcowej.

Przyzywamy także wstawiennictwa św. Jana Pawła II, którego myśl i dzieło przypomni nam najbliższy Dzień Papieski, oraz bł. ks. Jerzego Popiełuszki, który 30 lat temu oddał życie za prawa człowieka i Kościoła w Polsce.

Podpisali: Pasterze Kościoła Katolickiego w Polsce

Warszawa, dnia 8 października 2014 r.

KOMUNIKAT DO KATECHETÓW I DUSZPASTERZY Z RACJI ZBLIŻAJĄCEJ SIĘ UROCZYŚĆCI WSZYSTKICH ŚWIĘTYCH I DNIA ZADUSZNEGO

1. Obchodząc każdego roku uroczystość Wszystkich Świętych, pragniemy uczcić nieznaną nam w większości z imienia i nazwiska ogromną rzeszę ludzi cieszących się już szczęściem wiecznym. Poprzez nich chcemy uwielbić samego Boga, który „jest źródłem wszelkiej świętości”. Oddawanie czci Panu Bogu to podstawowa powinność człowieka wierzącego. Czynimy to w wieloraki sposób, a uroczystość Wszystkich Świętych jest ku temu bardzo dobrą okazją. Najpierw czcimy Najświętszą Maryję Pannę, św. Józefa, św. Jana Chrzciciela, Apostołów, naszych świętych Patronów, także wielu innych znanych nam świętych, a wśród nich św. Jana Pawła II.

2. Wobec coraz częściej pojawiających się w szkołach różnych praktyk z okazji Wszystkich Świętych i Dnia Zadusznego, zwracamy się z apelem do wszystkich katechetów i duszpasterzy, by podczas prowadzonych zajęć katechetycznych przygotowywali uczniów do głębokiego przeżycia tej uroczystości, z uwzględnieniem całej jej istoty, prawdy płynącej z Bożego Objawienia, a także należytej powagi.

3. Usilnie zachęcamy, by zapoznawali uczniów z pięknymi i wartościowymi inicjatywami, jakie pojawiają się z okazji uroczystości Wszystkich Świętych. W wielu diecezjach wypracowane zostały już własne tradycje, takie jak np. Plejada Świętych, Noc Świętych, Korowód Świętych itp. Warto proponować uczniom, by wraz z rodzicami włączali się w działania, które poprzez ukazywanie charakterystycznych rysów oraz wartości, jakimi kierowali się święci, mają przede wszystkim charakter formacyjny i służą kształtowaniu pozytywnych postaw. Działania te powinny ukazywać świętych jako tych, którzy przez życie wierne Panu Bogu cieszą się już wieczną szczęśliwością, a dla nas żyjących tu na ziemi stanowią wzór do naśladowania.

4. Ze szczególnym apelem zwracamy się do Rodziców i gorąco zachęcamy, by te szczególne dni w życiu Kościoła – Uroczystość Wszystkich Świętych oraz Dzień Zaduszny – stały się okazją, aby razem z dziećmi wybrać się na cmentarz, nawiedzić groby bliskich, a także ukazać im chrześcijański

sens życia i perspektywy życia wiecznego z Bogiem. Przypominajmy i uczmy młode pokolenie, że piękną i zbawienną rzeczą jest modlić się za Zmarłych.

*Komisja Wychowania Katolickiego
Konferencji Episkopatu Polski*

Warszawa, dnia 14 października 2014 r.

**LIST PRZEWODNICZĄCEGO RADY KEP
DS. ŚRODKÓW SPOŁECZNEGO PRZEKAZU
WS. EMISJI SPOTU „NAJBLIŻSI OBCY”**

Szanowny Pan Jan Dworak
Przewodniczący KRRiTV
Skw. kard. S. Wyszyńskiego 9
01-015 Warszawa

W związku z rozpoczęciem emisji w TVP spotu „Najbliżsi obcy” Rada KEP ds. Środków Społecznego Przekazu wnosi protest przeciw jego propagowaniu, uważając je za niezgodne z prawem. Emitowanie w telewizji publicznej spotu, promującego związki homoseksualne, osłabia bowiem pozycję małżeństwa i rodziny, których ochronę gwarantuje Konstytucja RP. Ponadto treści zawarte w spocie stanowią naruszenie ustawy o radiofonii i telewizji, która stanowi, iż istnieje obowiązek poszanowania przekonań religijnych odbiorców, zwłaszcza chrześcijańskiego systemu wartości. Zgodnie z tą ustawą programy i inne usługi powinny respektować chrześcijański system wartości oraz służyć umacnianiu rodziny. Emisja spotu promującego homoseksualizm narusza zatem przepisy prawa polskiego, a w szczególności:

1. Art. 18 Konstytucji RP: „Małżeństwo jako związek kobiety i mężczyzny, rodzina, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej”;

2. Ustawę z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji:

- art. 18 pkt 1: „Audycje lub inne przekazy nie mogą propagować działań sprzecznych z prawem, z polską racją stanu oraz postaw i poglądów sprzecznych z moralnością i dobrem społecznym, w szczególności nie mogą zawierać treści nawołujących do nienawiści lub dyskryminujących ze względu na rasę, niepełnosprawność, płeć, wyznanie lub narodowość;

- art.18 pkt 2: Audycje lub inne przekazy powinny szanować przekonania religijne odbiorców, a zwłaszcza chrześcijański system wartości związany z małżeństwem i rodziną;

- art. 21 pkt ustęp 6 i 7 : Programy i inne usługi [powinny] 6) respektować chrześcijański system wartości, za podstawę przyjmując uniwersalne zasady etyki; 7) służyć umacnianiu rodziny;

Kampania na antenach TVP nie spełnia też wymogów kampanii społecznej, której stanowi: 3. Załącznik do Uchwały Nr 227/2012 Zarządu Spółki TVP S.A. z 25 kwietnia 2012 roku, § 2 pkt 4, który mówi: „Kampania społeczna [to] przekaz, którego celem jest propagowanie społecznie użytecznych działań organizacji pożytku publicznego prowadzonych w ramach działalności nieodpłatnej w sferze zadań publicznych, o których mowa w art. 4 Ustawy” [czyli ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2010 r. Nr. 234, poz.1536, z późn. zm.), której art. 4 nie wylicza enumeratywnie związków homoseksualnych wśród zadań publicznych].

Rada KEP ds. Środków Społecznego Przekazu zwraca też uwagę, że należy rozróżnić między tolerancją a promocją - w wypadku ww. spotu mamy do czynienia z promocją homoseksualizmu i związków homoseksualnych.

Z poważaniem
abp Wacław Depo
Przewodniczący Rady KEP
ds. Środków Społecznego Przekazu

Warszawa, dnia 31 października 2014 r.

BISKUP SIEDLECKI

DEKRET USTANOWIENIA RADY KAPŁAŃSKIEJ DIECEZJI SIEDLECKIEJ

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa kanonicznego, niniejszym ustanawiam Radę Kapłańską Diecezji Siedleckiej I kadencji, w następującym składzie:

I. Członkowie z urzędu:

1. Bp Piotr Sawczuk	- wikariusz generalny
2. Ks. Marek Matusik	- wikariusz biskupi
3. Ks. Tomasz Czarnocki	- wikariusz sądowy
4. Ks. Jan Babik	- kanclerz Kurii Diecezjalnej
5. Ks. Kazimierz Niemirka	- ekonom diecezjalny
6. Ks. Mieczysław Głowacki	- rektor Wyższego Seminarium Duchownego
7. Ks. Marek Paluszkiewicz	- dyrektor Wydziału Duszpasterskiego Kurii

II. Członkowie z wyboru:

1. Ks. Sławomir Olopiak	- proboszcz
2. Ks. Stanisław Chodźko	- proboszcz i dziekan
3. Ks. Jerzy Grochowski	- proboszcz i dziekan
4. Ks. Jacek Owsianka	- proboszcz
5. Ks. Ireneusz Zieliński	- proboszcz
6. Ks. Michał Śliwowski	- proboszcz i dziekan
7. Ks. Jan Romaniuk	- proboszcz
8. Ks. Jan Spólny	- proboszcz
9. Ks. Bogdan Krawczyk	- proboszcz
10. Ks. Henryk Góral	- wikariusz
11. Ks. Tomasz Oponowicz	- wikariusz
12. Ks. Tomasz Kostecki	- prefekt
13. Ks. Kazimierz Korszniewicz	- emeryt
14. Ks. Wojciech Hackiewicz	- kapłan spoza duszpasterstwa parafialnego
15. Ks. Piotr Mazurek	- student
16. O. Franciszek Bok OMI	- kapłan zakonny

III. Członkowie z nominacji:

1. Ks. Jacek Sereda - kierownik Wydziału Duszpasterstwa Rodzin
2. Ks. Eugeniusz Filipiuk - proboszcz i dziekan
3. Ks. Stanisław Dadas - proboszcz i dziekan
4. Ks. Krzysztof Pawelec - proboszcz i dziekan
5. Ks. Sławomir Brodawka - proboszcz
6. Ks. Stanisław Szymuś - proboszcz
7. Ks. Jacek Szostakiewicz - proboszcz
8. Ks. Piotr Wojdat - administrator Domu Księżych Emerytów w Nowym Opolu

Kadencja Rady Kapłańskiej wynosi 5 lat, z zastrzeżeniem, że niektórzy członkowie w wypadkach przewidzianych w statucie, mogą wyjść z jej składu przed upływem terminu. Zadania Rady określają przepisy Kodeksu Prawa Kanonicznego oraz statut.

+ *Konieczny Guda*
Biskup Siedlecki

ks. Jan Babik
Kancelarz

L.dz. 1139/2014

Siedlce, dnia 1 października 2014 r.

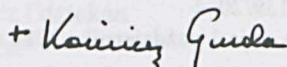
DEKRET POWOŁANIA NOWEGO SKŁADU KOLEGIUM KONSULTORÓW

Zgodnie z kan. 502 § 1 Kodeksu Prawa Kanonicznego oraz z postanowieniami Konferencji Episkopatu Polski – niniejszym powołuję nowy skład Kolegium Konsultorów:

1. Ks. Biskup Piotr Sawczuk - wikariusz generalny
2. Ks. Marek Matusik - wikariusz biskupi
3. Ks. Tomasz Czarnocki - wikariusz sądowy
4. Ks. Jan Babik - kanclerz Kurii Diecezjalnej
5. Ks. Mieczysław Głowacki - rektor Wyższego Seminarium
Duchownego
6. Ks. Wojciech Hackiewicz - kierownik Działu Duszpasterstwa
Młodzieży
7. Ks. Eugeniusz Filipiuk - dziekan
8. Ks. Jacek Szostakiewicz - proboszcz

Zadania Kolegium Konsultorów określone są w przepisach prawa kanonicznego. Kadencja tego gremium trwa 5 lat, jednak kończy się dopiero w momencie powołania nowego składu. Członkostwo poszczególnych konsultorów nie wygasa też automatycznie wraz z wyjściem ze składu Rady Kapłańskiej.

Na czekający trud z serca błogosławię

Biskup Siedlecki

ks. Jan Babik
Kanclerz

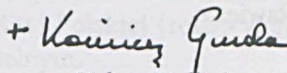
L.dz. 1140/2014
Siedlce, dnia 1 października 2014 r.

DEKRET POWOŁANIA DIECEZJALNEJ RADY DS. EKONOMICZNYCH

Zgodnie z kan. 492 Kodeksu Prawa Kanonicznego, niniejszym powołuję na 5-letni okres, Diecezjalną Radę ds. Ekonomicznych, w następującym składzie:

1. Ks. Biskup Piotr Sawczuk
2. Ks. Prałat Tadeusz Dzięga
3. Ks. Kanonik Tomasz Czarnocki
4. Ks. Kanonik Andrzej Kieliszek
5. Ks. Kanonik Andrzej Biernat
6. Ks. Jarosław Ruciński
7. Ks. Andrzej Lemieszek

Na czekający trud rzetelnego wypełniania zadań nałożonych na Diecezjalną Radę ds. Ekonomicznych przez prawodawcę w przepisach prawa kanonicznego i statutu Rady, z serca błogosławię.

Biskup Siedlecki

ks. Jan Babik
Kancelarz

L.dz. 1142/2014

Siedlce, dnia 1 października 2014 r.

DEKRET ZEZWALAJĄCY NA DZIAŁALNOŚĆ STOWARZYSZENIA TRUDNYCH MAŁŻEŃSTW

Mając na uwadze dobro małżonków, którzy w obliczu kryzysu małżeństwa pragną wytrwać w miłości, wierności i w zobowiązaniach wynikających z przysięgi małżeńskiej, niniejszym – przychylając się do prośby ks. kanonika Bogusława Bolesty, proboszcza parafii św. Brata Alberta w Łukowie, z dnia 28 sierpnia 2014 r. - zezwalam na działanie na terenie Diecezji Siedleckiej **Stowarzyszenia Trudnych Małżeństw SYCHAR**, z siedzibą przy parafii św. Brata Alberta w Łukowie.

Jako opiekuna duchowego Stowarzyszenia wyznaczam ks. Łukasza Kałaskę, prosząc jednocześnie, aby Stowarzyszenie w swojej działalności było w stałym kontakcie z kierownikiem Działu Duszpasterstwa Rodzina Kurii Diecezjalnej Siedleckiej.

Wszystkim osobom angażującym się w to szczerne dzieło z serca błogosławię.

+ *Kacierz Guda*
Biskup Siedlecki

ks. Jan Babik
Kancelarz

L.dz. 1148/2014
Siedlce, dnia 2 października 2014 r.

PISMO BISKUPA SIEDLECKIEGO KAZIMIERZA GURDY W SPRAWIE „STOWARZYSZENIE RYCERZY MARYI”

Czcigodni Księża Proboszczowie!

W dniu 1 stycznia 2013 r. powstało w Białej Podlaskiej stowarzyszenie pod nazwą „Stowarzyszenie Rycerzy Maryi”. Siedzibą Stowarzyszenie jest Biała Podlaska, jego założycielem i prezesem jest Pan Sławomir Rozwadowski, a członkami osoby, które obecnie są już zrzeszone w kołach różańcowych czy innych wspólnotach, promujących modlitwę różańcową. W Statucie Stowarzyszenia (p. VII) określono jego cele, jakimi są: „Szerzenie czci do Najświętszej Maryi Panny, troska o niepodległość Polski i tożsamości Narodu, troska o bieżące sprawy Polaków, czynny udział w wyborach parlamentarnych i samorządowych”.

Stowarzyszenie to jednak zostało założone z pominięciem przepisów prawa kanonicznego oraz Ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (rodz. V, art. 34), dlatego nie jest ono stowarzyszeniem kościelnym.

Pan Sławomir Rozwadowski podejmował już w ubiegłym roku kroki zmierzające do uregulowania sytuacji Stowarzyszenia w świetle prawa kościelnego, kierując pismo do abp. Józefa Michalika, przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski. Nie zastosował się jednak do Jego wskazań, aby trwać w jedności z biskupem miejsca i z nim współpracować, wprost przeciwnie nie nawiązał żadnego kontaktu z Biskupem Zbigniewem Kiernikowskim, dalej szukając kontaktu z innymi polskimi biskupami.

Dnia 25 sierpnia br. Pan Sławomir Rozwadowski podczas rozmowy ze mną w Kurii Diecezjalnej w Siedlcach zwrócił się z prośbą o rejestrację Stowarzyszenia jako organizacji kościelnej oraz o wyznaczenie opiekuna duchowego.

Po zapoznaniu się z całą sprawą oraz Statutem Stowarzyszenia, w dniu dzisiejszym wystosowałem pismo do Pana Prezesa Sławomira Rozwadowskiego, z poleceniem zawieszenia całkowicie działalności „Stowarzyszenia Rycerzy Maryi” na terenie Diecezji Siedleckiej, jak i poza jej terytorium. Poinformowałem również, że zostanie powołana przez mnie Diecezjalna Komisja, która ustali zasadność i potrzebę istnienia takiego Stowarzyszenie

w Kościele Siedleckim, przy działających obecnie kołach i wspólnotach różańcowych, w których są już zrzeszeni członkowie „Stowarzyszenia Rycerzy Maryi”.

W związku z powyższym proszę Czcigodnych Księży o nie propagowanie działalności Stowarzyszenia Rycerzy Maryi w swoich wspólnotach parafialnych oraz nie wyrażanie zgodny na organizowanie przez Pana Sławomira Rozwadowskiego lub inne osoby związane z tym Stowarzyszeniem, jakichkolwiek spotkań, nawet o charakterze modlitewnym w kościołach lub salach parafialnych.

Z pasterskim błogosławieństwem

+ *Kazimierz Guda*
Biskup Siedlecki

L.dz. 1167/2014

Siedlce, dnia 6 października 2014 r.

ZMIANY WŚRÓD DUCHOWIENSTWA

Ks. mgr Marek ANDRZEJUK zwolniony z funkcji kapelana Sióstr Nazaretanek w domu przy ul. 11 Listopada w Łukowie (30.09.2014 r.)

Ks. mgr Marek ANTONOWICZ mianowany wicedziekanem dekanatu suchożebrskiego na okres 5 lat (16.10.2014 r.)

Ks. mgr lic. Jan BABIK zwolniony z funkcji diecezjalnego duszpasterza ds. trzeźwości (31.10.2014 r.)

Ks. mgr Krzysztof BANASIUK mianowany duszpasterzem ds. młodzieży w dekanacie żelechowskim (16.10.2014 r.)

Ks. mgr Tomasz BIELECKI mianowany duszpasterzem ds. młodzieży w dekanacie międzyrzeckim (24.10.2014 r.)

Ks. mgr lic. Sławomir BRODAWKA zwolniony z urzędu proboszcza parafii Ortel Królewski i mianowany proboszczem parafii Hańsk i dziekanem dekanatu hańskiego (7.10.2014 r.)

Ks. kanonik mgr Jerzy DOMAŃSKI mianowany ojcem duchownym kapłanów w dekanacie międzyrzeckim (24.10.2014 r.)

Ks. Robert GRZELAK zwolniony z urzędu proboszcza parafii Brzeziny i mianowany proboszczem parafii Ortel Królewski (7.10.2014 r.)

Ks. prałat Jan JAWORSKI zwolniony z urzędu proboszcza parafii Mordy i przeniesiony na emeryturę z zamieszkaniem w Domu Księży Emerytów w Nowym Opolu (6.10.2014 r.)

Ks. Jerzy KALICKI mianowany kapelanem Sióstr Nazaretanek w domu przy ul. 11 Listopada w Łukowie (1.10.2014 r.)

Ks. mgr Łukasz KAŁASKA mianowany opiekunem duchowym stowarzyszenia „Sychar” z siedzibą w Łukowie (2.10.2014 r.)

Ks. kanonik Sławomir KAPITAN mianowany kapelanem przedsiębiorców działających na terenie diecezji siedleckiej (1.10.2014 r.)

Ks. kanonik mgr Andrzej KIELISZEK mianowany diecezjalnym duszpasterzem ds. trzeźwości (1.11.2014 r.)

Ks. mgr Franciszek KLEBANIUK zwolniony z urzędu wikariusza parafii Ryki i mianowany wikariuszem parafii pw. św. Anny w Radzynie Podlaskim (7.10.2014 r.)

Ks. Karol KLEWEK zwolniony z urzędu proboszcza parafii Hańsk i dziekana dekanatu hańskiego i mianowany proboszczem parafii Mordy (7.10.2014 r.)

Ks. dr Grzegorz KOC jako ojciec duchowny alumnów WSD skierowany także do posługi w Diecezjalnym Centrum Formacji Kapłańskiej (1.10.2014 r.)

Ks. mgr lic. Maciej MAJEK jako ojciec duchowny alumnów WSD skierowany także do posługi w Diecezjalnym Centrum Formacji Kapłańskiej (1.10.2014 r.)

Ks. mgr Kamil MAZURKIEWICZ mianowany duszpasterzem ds. młodzieży w dekanacie janowskim (17.10.2014 r.)

Ks. mgr Radosław PIOTROWSKI mianowany duszpasterzem ds. młodzieży w dekanacie łaskarzewskim (19.10.2014 r.)

Ks. mgr Andrzej SIELDANOWSKI mianowany wicedziekanem dekanatu białskiego południowego na okres 5 lat (16.10.2014 r.)

Ks. Mirosław STAŃCZUK zwolniony z urzędu wikariusza parafii pw. św. Anny w Radzynie Podlaskim i mianowany proboszczem parafii Brzeziny (7.10.2014 r.)

Ks. mgr Piotr WOŹNIAK mianowany duszpasterzem ds. liturgii w dekanacie łaskarzewskim (19.10.2014 r.)

Suspensa

Ks. mgr Marek GOLEC suspendowany (8.10.2014 r.)

KOMUNIKATY KURII

PRZYGOTOWANIE DOROSŁYCH DO CHRZTU W DIECEZJI SIEDLECKIEJ

W Diecezji Siedleckiej przygotowanie osób dorosłych nie ochrzczonych (powyżej 14 roku życia) do przyjęcia sakramentu chrztu będzie prowadzone przez Centrum Ruchu Światło-Życie Diecezji Siedleckiej w Łukowie (Al. Kościuszki 21b, telefon kontaktowy 606820085) z zachowaniem następującego porządku:

- **Księża Proboszczowie** (lub wikariusz) kandydatów do chrztu są ich poręczycielami. Z tej racji:
 - są w stałym kontakcie z Centrum
 - uczestniczą w 2 spotkaniach prekatechumenatu i *Obrzędzie przyjęcia do katechumenatu*
 - pomagają kandydatowi wybrać właściwych rodziców chrzestnych
- **Rodzice chrzestni** uczestniczą w *Obrzędzie wybrania*, trzech *Skrutiniach*
- **Centrum** przeprowadza wspólne katechezy i liturgie w wyznaczone dni według załączonego poniżej kalendarium
- **Przyjęcie sakramentów** odbywa się w Noc Wigilii Paschalnej (4 kwietnia 2015) w katedrze siedleckiej lub we własnej parafii kandydata do chrztu.

Ks. Marek Andrzejuk
Diecezjalny Moderator

KALENDARIUM KATECHUMENATU ROK 2014/2015

I. PREKATECHUMENAT (12 X 2014 – 7 XII 2014)

12 X – Niedziela - rozpoczęcie katechumenatu, godz. 18.30.

- obecność poręczycieli obowiązkowa
- Msza święta, katecheza, świadectwo osób wierzących
- rozmowa indywidualna

23 XI – Niedziela - godz. 18.30

- obecność poręczycieli obowiązkowa
- Msza święta, katecheza, świadectwo osób wierzących
- rozmowa indywidualna
- przygotowanie do obrzędu przyjęcia do katechumenatu

II. KATECHUMENAT ŚCISŁY (7 XII 2014 – 22 II 2015)

7 XII – Niedziela - **Obrzęd przyjęcia do katechumenatu**, godz. 18.30

- obecność poręczycieli obowiązkowa
- Msza święta z przyjęciem do katechumenatu
- katecheza, świadectwo osób wierzących
- (wspólna agapa)
- rozmowa indywidualna

4 I 2015 - Niedziela – godz. 18.30

- z obecnością rodziców chrzestnych
- Msza święta z *Obrzędem przekazaniem symbolu wiary*, katecheza, świadectwo osób wierzących.
- Rozmowa indywidualna z katechistą.

15 II – Niedziela - godz. 18.30

- z obecnością rodziców chrzestnych
- Msza święta z *Obrzędem przekazaniem modlitwy Pańskiej*, katecheza, świadectwo osób wierzących
- rozmowa indywidualna

III. OKRES OCZYSZCZENIA I OŚWIECENIA (22 II 2015 – 5 IV 2015)

22 II – Obrzęd wybrania (czyli wpis imienia) - Niedziela – godz. 18.30

- obecność rodziców chrzestnych obowiązkowa
- Msza święta z *Obrzędem wybrania*, katecheza, świadectwo osób wierzących

8 III – Pierwsze Skrutinium – Niedziela – godz. 18.30

- obecność rodziców chrzestnych obowiązkowa
- Msza święta godz. 18.30, katecheza, świadectwo osób wierzących

15 III – Drugie Skrutinium – Niedziela – godz. 18.30

- obecność rodziców chrzestnych obowiązkowa
- Msza święta godz. 18.30, katecheza, świadectwo osób wierzących

22 III – Trzecie Skrutinium – Niedziela – godz. 18.30

- obecność rodziców chrzestnych obowiązkowa
- Msza święta godz. 18.30, katecheza, świadectwo osób wierzących

31 III - Obrzęd *Effeta* i oddanie Symbolu Wiary

– Wielki Wtorek – godz. 18.30

- obecność rodziców chrzestnych obowiązkowa
- Msza święta godz. 18.30, katecheza, świadectwo osób wierzących

4 IV – Noc Wigilii Paschalnej - Przyjęcie sakramentów chrześcijańskiego wtajemniczenia CHRZTU, BIERZMOWANIA, EUCHARYSTII

IV. OKRES MYSTAGOGII (5 IV 2015 – 24 V 2015)

5 IV Niedziela Zmartwychwstania (neofici w białych szatach) - Msza święta w swoich parafiach

6 IV Poniedziałek Wielkanocny - Msza święta w swoich parafiach.

7 IV do 12 IV – Biały Tydzień Neofitów Msza święta codziennie w swoich parafiach

12 IV – Zdjęcie białych szat - II Niedziela Wielkanocna g. 18.30

- katecheza o Sakramencie Pokuty, świadectwo osób wierzących godz. 18.30,
- Msza święta

24 V – Zakończenie katechumenatu - godz. 18.30

- katecheza, świadectwo osób wierzących
- Msza święta

INFORMACJA DOTYCZĄCA ZBIÓRKI NA CARITAS DIECEZJI SIEDLECKIEJ

Zgodnie z pismem Biskupa Siedleckiego Kazimierza Gurdy l.dz. 1043/14 z dnia 9 września 2014 roku, po zasięgnięciu opinii Diecezjalnej Rady Ekonomicznej, Caritas Diecezji Siedleckiej do roku 2016 włącznie ma otrzymywać 3 tace z parafii (I niedziela października, II dzień Świat Bożego Narodzenia oraz Niedziela Miłosierdzia) na rzecz utrzymania i spłat zaciągniętych zobowiązań.

Wpłaty należy dokonywać w kasie Caritas Diecezji Siedleckiej, ul. Budowlana 1, bądź na konto Bank Spółdzielczy O/Siedlce 78 9194 0007 0027 9318 2000 0010. W tytule wpłaty podajemy datę zbiórki.

Ks. Jan Babik
Kanclerz

Siedlce, dnia 2 października 2014 r.

SPOTKANIE DEKANALNYCH OJCÓW DUCHOWNYCH

Ks. kan. dr Marek Matusik, dyrektor Diecezjalnego Centrum Formacji Kapłańskiej zaprasza dekanalnych ojców duchownych na spotkanie, które odbędzie się w czwartek, **9 października o godz. 10.00** w domu rekolekcyjnym w Nowym Opolu. Obecność obowiązkowa.

Ks. dr Marek Paluszkiwicz

Dyrektor Wydziału Duszpasterskiego

Siedlce, dnia 2 października 2014 r.

III OGÓLNOPOLSKI DZIEŃ MODLITWY RÓŻAŃCOWEJ

Czcigodni Księża Proboszczowie

23 października (czwartek w Tygodniu Misyjnym) będziemy przeżywać III Ogólnopolski Dzień Modlitwy Różańcowej.

Zgodnie z prośbą wyrażoną przez Moderatera Krajowego, ks. Szymona Muchę, zachęcam Czcigodnych Księży Proboszczów, aby na ten dzień zaprosili do kościołów parafialnych wszystkich członków Żywego Różańca.

Wspólna medytacja różańcowa i adoracja Najświętszego Sakramentu to czas pokornej prośby o beatyfikację sługi Bożej Pauliny Jaricot, naszej założycielki i dziękczynienie za dzieło Żywego Różańca w Polsce z jednoczesną prośbą o jego dalszy rozwój.

Teksty do wykorzystania w tym dniu zawarte są w materiałach na Tydzień Misyjny.

Tego dnia bądźmy w sposób szczególny zjednoczeni na modlitwie.
Z Chrystusowym pozdrowieniem

Ks. Paweł Wiatrak
Moderator Diecezjalny
Stowarzyszenia Żywy Różaniec

Siedlce, dnia 9 października 2014 r.

ZAPROSZENIE DUSZPASTERZA SŁUŻBY ZDROWIA

Z racji liturgicznego wspomnienia św. Łukasza Ewangelisty – Patrona Pracowników Służby Zdrowia w przyszłą niedzielę 19.10 o godz. 16.00 w parafii Ducha św. w Siedlcach JE ks. Biskup Kazimierz Gurda będzie przewodniczył Eucharystii w intencji wszystkich Pracowników Służby Zdrowia pracujących na terenie naszego miasta. Bezpośrednio po Mszy św. w sali katechetycznej odbędzie się comiesięczne spotkanie formacyjne.

Zapraszamy zarówno Pracowników, ich Rodziny a także osoby chore i cierpiące, korzystające na co dzień z posługi medycznej.

W imieniu Duszpasterstwa Służby Zdrowia

Ks. dr Piotr Pielak

Siedlce, dnia 9 października 2014 r.

NOMINACJE DLA BISKUPA PIOTRA SAWCZUKA W KONFERENCJI EPISKOPATU POLSKI

Z radością informujemy, że Ksiądz Biskup Piotr Sawczuk podczas **366. zebrania plenarnego Konferencji Episkopatu Polski w Warszawie został wybrany** członkiem Rady Prawnej KEP, a także delegatem KEP ds. Duszpasterstwa Prawników.

Gratulujemy Księdzu Biskupowi zaufania, którym obdarzyli Go inni Księża Biskupi oraz życzymy Bożej łaski, opieki Matki Przenajświętszej oraz wstawiennictwa bł. Męczenników Podlaskich w dobrym wypełnianiu powierzonych zadań w Kościele w Polsce.

Ks. dr Marek Paluszkiewicz
Dyrektor Wydziału Duszpasterskiego

Siedlce, dnia 10 października 2014 r.

POGRZEB DZIECI UTRACONYCH

Czcigodny Księżę Proboszczu

W piątek 17 października br. o 12.00, w katedrze siedleckiej odbędzie się kolejny już pogrzeb dzieci utraconych. Mszy św. przewodniczyć będzie bp Kazimierz Gurda.

W imieniu organizatorów, **zapraszam P. T. Czcigodnego Księdza do koncelebry**, aby nadać odpowiednią rangę temu wydarzeniu, które szczególnie podkreśla świętość życia.

Bardzo proszę też o podanie w ogłoszeniach parafialnych w niedzielę 13.10.2012 r. informacji (zaproszenia) o następującej treści.

„W czwartek 17 października o 12.00, w katedrze siedleckiej odbędzie się kolejny już pogrzeb dzieci utraconych. Mszy św. przewodniczyć będzie bp Kazimierz Gurda. Po Eucharystii celebrowanej w intencji rodziców, ciała dzieci przedwcześnie zmarłych w wyniku poronienia, zostaną pochowane w grobie na cmentarzu janowskim w Siedlcach. Zapraszamy do modlitwy i solidarności z rodzicami doświadczonymi stratą, aby doznali ukojenia w bólu. Nasze uczestnictwo w tym pogrzebie niech będzie wyrazem wrażliwości i troski o świętość życia od poczęcia do naturalnej śmierci”.

lub też o skierowanie do wiernych swojej własnej zachęty.

Ks. dr Tomasz Czarnocki

Siedlce, dnia 10 października 2014 r.

ZAPROSZENIE NA ZEBRANIE RADY KAPŁAŃSKIEJ

Czcigodni Księża,
Członkowie Rady Kapłańskiej!

Pragnę poinformować Czcigodnych Księży, że Biskup Siedlecki Kazimierz Gurda wyznaczył **na czwartek, 23 października 2014 r.**, pierwsze zebranie Rady Kapłańskiej powołanej dekretem z dnia 1 października br.

Spotkanie to odbędzie się **o godz. 10.00**, w gmachu Centrum Charytatywno-Duszpasterskiego w Siedlcach.

Serdecznie zapraszamy.

Bp Piotr Sawczuk
Wikariusz Generalny

L.dz. 1191/14
Siedlce, dnia 13 października 2014 r.

SZKOLENIE DLA KSIĘŻY ASYSTENTÓW PARAFIALNYCH ODDZIAŁÓW KSM

Asystent Diecezjalny wraz z Zarządem Diecezjalnym Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Diecezji Siedleckiej zaprasza Księży do udziału w szkoleniu, prowadzonym przez wieloletniego Asystenta Diecezjalnego ks. Stanisława Chodźko. Szkolenie odbędzie się w dniu 18 października 2014 roku w domu parafialnym w Zbuczynie. Spotkanie rozpocznie się o godz. 10. 00.

Nasze zaproszenie skierowane jest do księży zainteresowanych Stowarzyszeniem oraz do kapłanów pełniących funkcję asystentów oddziałów i kół KSM.

Uczestnicy otrzymają zaświadczenia do szkół o ukończeniu kursu z zakresu wiedzy i form pracy z młodzieżą.

Szkolenie jest obowiązkowe dla Księży Asystentów oddziałów parafialnych.

Z Chrystusowym pozdrowieniem

ks Adam Pietrusik
Asystent Diecezjalny KSM

Siedlce, dnia 15 października 2014 r.

p.s. Księży którzy jeszcze nie dali odpowiedzi proszę o potwierdzenie wzięcia udziału w szkoleniu do 17.10. na mój nr. tj. 503147111

ZAPROSZENIE NA REKOLEKCJE KAPŁAŃSKIE

Czcigodni Księża!

W dniach od 18 do 21 listopada 2014 r. w Diecezjalnym Centrum Duchowości Kapłańskiej przy Wyższym Seminarium Duchownym w Nowym Opolu odbędą się rekolekcje kapłańskie, które poprowadzi o. Waldemar Kus SVD.

Rekolekcje rozpoczną się we wtorek 18 listopada o godz. 20.00, a zakończą obiadem w piątek 21 listopada.

Zgłoszenie udziału w rekolekcjach proszę kierować do dnia 15 listopada br. do Księży Dziekanów lub bezpośrednio do Ks. Marka Matusika pod nr tel. 692 289 024.

Z wyrazami szacunku

Ks. Marek Matusik
Diecezjalny ojciec duchowny
Dyrektor Diecezjalnego Centrum
Duchowości Kapłańskiej

L.dz. 1239/2014

Siedlce, dnia 24 października 2014 r.

ZAPROSZENIE NA DRUGIE SYMPOZJUM Z CYKLU „LUX CHRISTI”

Kapituła Kolegiacka przy parafii Przemienienia Pańskiego w Garwolinie wraz z Konwentem Lux Christi zaprasza kapłanów, osoby życia konsekrowanego, katechetów, nauczycieli na drugie sympozjum z cyklu „Lux Christi”

SÓL ZIEMI, ŚWIATŁOŚĆ ŚWIATA

„POŚLANNICTWO KATOLIKÓW ŚWIECKICH W PARAFII”

Sala kina Centrum Sportu i Kultury w Garwolinie, ul. Nadwodna 1

18 października 2014 r.

Program:

- 10.00 *Przywitanie przybyłych gości* – ks. Prałat Ryszard Andruszczak, prepozyt Kolegiaty Garwolińskiej, dziekan dekanatu garwolińskiego
 - 10.10 *Słowo wprowadzenia* – Bp Kazimierz Gurda, Biskup Siedlecki
 - 10.15 *Wykład wprowadzający* – ks. dr hab. Dariusz Lipiec, prof. KUL
 - 10.45 *Posłannictwo nauczyciela w szkole i parafii* – ks. dr hab.. Andrzej Kiciński, prof. KUL
 - 11.15 Dyskusja
 - 11.35 Przerwa na kawę
 - 12.00 *Parafialne zespoły Caritas i szkolne koła Caritas jako miejsce zaangażowania laikatu* - ks. prof. dr hab. Wiesław Przygoda
 - 12.30 Dyskusja
 - 12.50 *Podsumowanie Sympozjum* – ks. dr Paweł Kindracki, wicedyrektor Wydziału Nauczania Kurii diecezjalnej w Siedlcach
- Wspólna agapa w auli im. Ks. Stanisława Maksymowicza
Katolickiego Liceum Ogólnokształcącego.

Nauczycie oraz katecheci będą mogli otrzymać zaświadczenie o wzięciu udziału w Sympozjum.

Serdecznie zapraszamy.

ZMARLI KAPŁANI

KS. MGR KANONIK EDMUND WAŁUSZKO (1929-2014)

Urodził się 10 stycznia 1929 r. we wsi Gurbicze w parafii Jaświły (ówczesnej archidiecezji wileńskiej), obecnie archidiecezja białostocka. Dwie klasy szkoły podstawowej zdołał ukończyć do wybuchu II wojny światowej, a w latach okupacji sowieckiej i niemieckiej kontynuował naukę, pozostając w domu rodzinnym. Po zakończeniu wojny rozpoczął naukę w Liceum Mechanicznym w Ełku, którą ukończył w 1951 r.

W tym też roku wstąpił do Zakonu Księżych Kanoników Regularnych w Krakowie. Kontynuował studia filozoficzno-teologiczne i dnia 20 czerwca 1958 r. otrzymał święcenia kapłańskie w Krakowie. Pełnił obowiązki prokuratora (ekonoma) w Głównym Domu Zakonnym w Krakowie w latach 1959-1961.

W latach 1961-1966 studiował w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, uzyskując tytuł magistra prawa kanonicznego. W trakcie studiów był w latach 1964-1965 przełożonym Domu Zakonnego w Ełku.

Postanowił przenieść się do pracy w duszpasterstwie diecezjalnym i 4 maja 1965 r. złożył prośbę do biskupa siedleckiego o przyjęcie do pracy w diecezji. Od władz zakonnych otrzymał pozwolenie na przebywanie poza klasztorem, a na mocy specjalnych uprawnień, Stefan kard. Wyszyński, Prymas Polski dekretem z 12 marca 1966 r. udzielił mu eksklaustracji. Został przyjęty do pracy w diecezji i pracował jako wikariusz w parafiach: Kamionna (1965-1966), św. Ludwika we Włodawie (1966-1967), Maciejowice (1967-1968), Kock (1968-1969), Wołyń (1969-1970).

Na samodzielnej parafii pracował najpierw w Chłopkowie (1970-1974), początkowo jako wikariusz zarządca, a następnie administrator parafii. Tutaj podjął z parafianami prace nad wyposażeniem wnętrza kościoła, które uległo całkowitemu zniszczeniu podczas pożaru za poprzedniego proboszcza ks. Stanisława Kępińskiego.

Oficjalnie, po spełnieniu wymaganych prawem warunków, został kanonicznie przyjęty do diecezji siedleckiej (inkardynacja), dekretem biskupa Jana Mazura z 18 października 1975 r.

W latach 1974-1980 był proboszczem parafii Kolano, gdzie pobudował plebanię i przeprowadził remont budynków gospodarczych. Następnie pracował jako proboszcz w parafii Swory (1980-1988) i tutaj także wybudował plebanię. W parafii Hadynów był proboszczem w latach 1988-2003. W tej parafii podjął razem z parafianami wysiłek budowy nowego kościoła parafialnego, plebanii i domu parafialnego. Wszystkie ze prace zrealizowane dzięki skutecznej pomocy parafian.

Biskup Jan Wiktor Nowak, doceniając jego dotychczasowe wysiłki gospodarczo-budowlane w parafiach oraz jego gorliwość duszpasterską, mianował go 18 maja 2000 r. kanonikiem honorowym Kapituły Kolegiackiej Janowskiej.

Ksiądz Edmund odszedł na emeryturę z dniem 19 sierpnia 2003 r. i zamieszkał w Białej Podlaskiej. Choroba osłabiała siły i jego samodzielność i dlatego od 2013 r. zamieszkał w Domu Księży Emerytów w Nowym Opolu. Zmarł w szpitalu w Siedlcach dnia 16 października 2014 r. Przeżył 85 lat, w tym 56 lat w kapłaństwie.

Uroczystości pogrzebowe śp. ks. kanonika Edmunda Wałuszko odbyły się 20 października 2014 r. w Hadynowie. W ostatniej drodze towarzyszyła mu rodzina, około 70 kapłanów na czele z biskupem pomocniczym diecezji siedleckiej Piotrem Sawczukiem oraz wielu hadynowskich parafian. Podczas homilii Ksiądz Biskup przypomniał życiorys ks. E. Wałuszki i jego zasługi dla Kościoła siedleckiego. W uroczystości wzięło udział kilkudziesięciu strażaków ochotników, uczniowie szkół z terenu gminy Olszanka oraz przedstawiciele władz samorządowych.

Po zakończeniu Mszy św. ks. Wałuszkę pożegnali: ks. Tadeusz Turyk, wicedziekan dekanatu łosickiego; ks. prał. Henryk Rzeszotek, emeryt z Łosic; ks. Piotr Wojdat, dyrektor Domu Księży Emerytów w Nowym Opolu; ks. Bogdan Filipiuk, pochodzący z parafii Hadynów, aktualny proboszcz parafii Samogoszcz; przedstawiciele Rady Parafialnej i Jan Parol, wójt gminy Olszanka. Ks. Andrzej Głasek, aktualny proboszcz parafii Hadynów podziękował wszystkim za obecność i modlitwę za zmarłego Kapłana. Zgodnie ze swoją wolą ksiądz Kanonik spoczął na cmentarzu parafialnym w Hadynowie.

Requiescat in pace.

ks. Bernard Błoński

DODATEK

Ks. Roman Krawczyk

GENDER W ŚWIETLE BIBLIJNEJ NAUKI O KOBIECIE I MAŁŻEŃSTWIE

Po ogłoszeniu przez Friedricha Nietzschego w XIX wieku „Śmierci Boga”¹, cywilizacja zachodnia zdaje się przeżywać obecnie „kulturową” śmierć mężczyzny i kobiety. Oto ideologia gender postuluje, by kobieta „wolna od jakichkolwiek ograniczeń, w każdym momencie swego życia miała możliwość wyboru własnej roli społecznej i zachowań seksualnych”². Sposób przeżywania kobiecości i męskości determinowany jest bowiem – według tej ideologii – nie przez ludzką naturę, ale przez społeczne konwencje. Dopiero zmiana tych konwencji (uwarunkowanych historycznie i społecznie) zapewni kobiecie wolność i pełnoprawny udział w życiu społecznym.

Problematyka gender wkroczyła do podręczników i programów studiów socjologicznych. Na wielu uniwersytetach powstają samodzielne kierunki i specjalizacje określane jako „Gender Studies” bądź jako „Women Studies”. Począwszy od 1986 roku, kiedy powstały na Uniwersytecie Warszawskim pierwsze „Podyplomowe Studia nad Kulturową i Społeczną Tożsamością Płci – Gender Studies”, następuje coraz intensywniejsza instytucjonalizacja tego kierunku zainteresowań w poszczególnych ośrodkach akademickich.

Założenia ideologii gender stały się powodem nie tyle akademickich dyskusji, ile gorących sporów wśród przedstawicieli wielu kierunków humanistycznych. Niniejszy artykuł jest próbą spojrzenia na ten problem w świetle przekazu biblijnego. Aby jednak mówić o gender w świetle Biblii, należy wpierw wyjaśnić genezę i rozumienie tego zjawiska. Jest temu poświęcony pierwszy rozdział artykułu (I). W rozdziale drugim przedstawię oceny ideologii gender przez reprezentatywnych przedstawicieli polskiego

¹ Friedrich Nietzsche w roku 1882 („Wiedza radosna”) i drugi raz w roku 1887 („Tako rzecze Zaratustra”).

² M.A. Peeters, *Globalizacja zachodniej rewolucji kulturowej*, Warszawa 2010, s. 102. Tej samej autorki, *Gender - światowa norma polityczna i kulturowa*, Warszawa 2013; zob. też: *Rewolucja genderowa*, praca zbiorowa, Toruń 2014.

Kościoła katolickiego (II). Rozdział trzeci poświęcony jest analizie statusu kobiety w rodzinie i w społeczeństwie w świetle Biblii (III). Wydaje mi się jako oczywiste, że przekaz biblijny o kobiecie – przekaz Słowa Bożego! – może stanowić istotny argument przesądający o właściwym rozumieniu ontologicznej natury kobiety i jej miejsca w rodzinie i w społeczeństwie – a tym samym podstawę do właściwej oceny gender.

I. Kobieta – od emancypacji do gender

Płeć jest obiektywnym faktem biologicznym w wymiarze cielesnym i psychologicznym, jednak podlega interpretacji kulturowej. Biologiczna różnica płci, kobiecość i męskość, implikuje odmienne sposoby myślenia i działania – męskie i kobiece. Tym samym kobiecość i męskość przekształca się w coś więcej niż tylko odmiennosc biologiczna, przekształca się w różnicę społeczną rodzaju męskiego i rodzaju żeńskiego (gender). Różnica społeczna zaś może sprawić, że stanie się nierównością społeczną, że męskie i żeńskie role społeczne będą inaczej formułowane. Otóż, tradycyjnie te role były definiowane nie tylko odmiennie, ale opozycyjnie jako zawierające predyspozycje odmiennie, a nawet przeciwstawne. Mężczyźni mieli być predysponowani do przywództwa, aktywności, dominacji w sferze społecznej, kobiety zaś jako emocjonalnie i estetycznie wrażliwe, mają być aktywne głównie w domu i w rodzinie. Tak rozumiane role społeczne kobiet i mężczyzn zostały z czasem zaakceptowane przez obie strony, na co decydujący wpływ wywierało wychowanie w rodzinie i socjalizacja społeczna. Zaczęli to akceptować nie tylko mężczyźni, lecz także kobiety zadowolając się rolą żon, matek i gospodyń domowych, a tym samym akceptując rezygnację z pracy zawodowej. Stan ten utrwały zakorzenione w tradycji negatywne oceny kobiety. Nawet tak światłe umysły jak święty Augustyn, święty Hieronim i święty Tomasz z Akwinu, podzielali takie oceny. Ten pierwszy w alokucji do mężczyzn stwierdził: „Ty jesteś panem, ona służącą! Bóg stworzył was oboje, ale waszymi służącymi są wasze żony. Wy jesteście ich panami”. Jak pisze Władysław Pałubicki: „Augustyn odczuwał niejako stały strach przed kobietami. Jak podaje jego biograf Possidius, w domu Augustyna, nigdy nie mieszkała żadna kobieta, ani nie zatrzymywała się u niego, nawet gdy była z najbliższej rodziny”³. Święty Hieronim zaś głosił, że „wszelkie zło pochodzi

³ W. Pałubicki, *Społeczna pozycja kobiety w dawnym judaizmie*, Gdynia 1982, s. 247-248.

od kobiet” (Omnia mala ex mulieribus). Święty Tomasz z kolei nauczał, że kobieta została stworzona z mężczyzny i stąd we wszystkim jest od niego zależna. Dla mężczyzny kobieta jest pomocą również jako pomoc w rozmnażaniu⁴. Taki stan ocen kobiety utrwałała presja kulturowa: kolejne pokolenia kaznodziejów i pedagogów prezentowały katalog dziewczęcych i kobiecych cnót, do których należały: posłuszeństwo i bierność, pobożność, pracowitość, wstrzemięźliwość seksualna przed ślubem i wierność mężowi. W ten sposób utrwalano się tradycyjne pojmowanie „kobiecości” i „męskości”. W takim świecie nie było miejsca ani czasu nawet na średnie wykształcenie kobiet, nie mieściło się ono również w ukształtowanych wówczas wzorach kulturowych. Nawet jeśli szanowano bohaterskie uczestniczki walk o dobrą sprawę - z Emilią Plater włącznie - to ich postępowanie rozumiano jako wyjątek potwierdzający regułę.

W wielu kulturach tradycyjnych podrzędny status kobiety trwa do dziś i jest przez nie akceptowany jako coś, co zostało od dawna ustalone. Wiemy z „teorematu Thomasa”, że jeśli ludzie w coś wierzą, to staje się ono realne w swoich konsekwencjach. Jeśli ludzie traktują kogoś jako wielkość, to jest on tym samym wielki. „Sztuczne, wymyślone tradycje nabierają patyny czasu, znamion autentyczności i odwieczności. Wskazanie na ich sztuczny, niedawny rodowód spotyka się wtedy z oburzeniem i jest traktowane jako obrazoburstwo”⁵.

U progu XIX wieku edukacja panien z elit społecznych ograniczała się przeważnie do nauki języka francuskiego, gry na instrumentach, śpiewu i dobrych manier. Arystokracja i bogate warstwy społeczne angażowały dla córek prywatne nauczycielki i prywatnych nauczycieli. Od połowy XIX wieku coraz częściej pojawiały się głosy publicystów wskazujących na upośledzenie prawne kobiet, ich dyskryminację ekonomiczną związaną z niedopuszczaniem ich do wielu zawodów i stanowisk, a także do studiów wyższych. Właściwie dopiero wiek XX zaczął demontować tradycyjne przekonanie o „podrzędności” kobiet. Zaczęło się od otwarcia dla kobiet pracy zawodowej. Ale nie oznaczało to jeszcze eliminacji nierówności, ponieważ nierówność przyjęła formę segregacji zawodowej. Mężczyznom przypisywane są „zawody męskie” (prawnicze, wojskowe, policyjne, polityczne), kobietom

⁴ W. Pałubicki, *Kobieta w tradycjach Wschodu*, Gdańsk 1995; M. Filipiak, *Biblijne źródła katolickiej nauki o małżeństwie i rodzinie*, Rzeszów 1991.

⁵ P. Sztompka, *Socjologia. Analiza społeczeństwa*, Kraków 2002, s. 348.

zaś zawody kobiece (nauczycielki, pielęgniarki, urzędniczki, sekretarki). Jeśli kobiety starały się o zawód lub pracę tradycyjnie „męską”, napotykały liczne trudności obiektywne i subiektywne. Najpierw obiektywne: zawody kobiece wymagają niższego wykształcenia, są gorzej opłacane, zamiast władzy dają pewną podrzędność, stąd zapewniają mniejszy prestiż. Segregacja zawodowa oznacza więc dyskryminację kobiet oznaczającą mniejsze szanse do wykształcenia, zawodu, prestiżu i to bez uwzględniania indywidualnych kwalifikacji. I tu zaczyna działać mechanizm społeczny, który Robert Merton określił jako samorealizujące się prorocstwo. Polega ono na tym, że jeśli zaakceptujemy przesąd, że kobiety, jako najbardziej czynne w gospodarstwie domowym, nie nadają się do polityki - wówczas nie będą się one ani nadzwyczajnie starać o starty w wyborach, ani też nie będą faktycznie wybierane.

Sytuacja zaczynała się zmieniać, gdy kobiety zaczęły aspirować do zawodów tradycyjnie męskich i zawody te rzeczywiście podejmować, ale i wtedy pewne formy dyskryminacyjne pozostały; wyrażało się to niekiedy w nierównej płacy na tych samych stanowiskach, częściej zaś w nierównym tempie awansu.

Na uwarunkowania obiektywne nałożyły się czynniki subiektywne. Kobieta rodzi i wychowuje dzieci, a to utrudnia możliwość ciągłego i stałego zatrudnienia. Forma nierówności społecznej, zakorzeniona w odmienności płci prowadzi do tego, że kobiety stają się kategorią socjologiczną, a nie tylko odmienną płcią, stają się „rodzajem społecznym” (gender). „Z kolei wspólnota położenia społecznego i podobnych interesów rodzi identyfikację i świadomość grupową”⁶ - oraz prowadzi w konsekwencji do podejmowania przez kobiety zbiorowych działań w celu obrony swoich interesów. Tak oto tworzył się ruch emancypacyjny, a później feministyczny.

Emancypacja (łac. *emancipare* = oswobodzić, uwolnić) kobiet jako ruch społeczny będący następstwem drugorzędnej roli kobiet w życiu społecznym wielu krajów, rozpoczęła się w Europie już w XVIII wieku wraz z rewolucją przemysłową. „Dotyczyła zrównania w prawach kobiet i mężczyzn, udostępnienia wykształcenia i kwalifikacji zawodowych, umożliwienia pracy zarobkowej, osiągnięcia niezależności ekonomicznej i politycznej”⁷. Feminizm z kolei (łac. *femina* = kobieta) oznacza ruch społeczny zmierzający do radykalnych przemian społecznych służących uzyskaniu przez kobiety

⁶ P. Sztompka, dz. cyt., s. 351.

⁷ T. Kukulowicz, *Emancypacja*, [w:] *Encyklopedia Katolicka*, Lublin 1983, t. IV, s. 922-924.

równorzędnej roli w poszczególnych dziedzinach życia społecznego; chodzi głównie o prawa wyborcze, równouprawnienie i udział w życiu politycznym, obronę przed dyskryminującym ustawodawstwem pracy⁸.

Czołową przedstawicielką rewolucji feministycznej była Margaret Sander (1879-1966). Pragnęła ona wyzwolić kobiety, jak mówiła, z „niewolnictwa reprodukcji”. Jej zdaniem kobieta powinna móc „posiadać” swoje ciało i swoją seksualność. Będąc „właścicielem” swego ciała, kobieta musi mieć prawo dysponowania własnym ciałem zgodnie ze swoimi pragnieniami, cieszenia się wolnością ciała i prawo decydowania, czy chce być matką czy nie. Poglądy te powieliła Emma Goldman (1869-1940). Z kolei Shulamith Firestone (ur. 1945) głosiła, że płodność kobiety jest źródłem jej ucisku, dlatego ostatecznym celem rewolucji feministycznej powinna być eliminacja samego rozróżnienia płciowego. Aby to było możliwe kobiety muszą przejąć kontrolę nad środkami reprodukcji, tak jak proletariat musi przejąć kontrolę nad środkami produkcji. We Francji Simone de Beauvoir (1908-1986) i Jean-Paul Sartre (1905-1940) głosili, że człowiek musi się wyzwolić od uwarunkowań bytu ustalonych przez religię, aby mógł wybierać swobodnie i żyć dla siebie. „Nikt nie rodzi się kobietą, tylko się nią staje” - głosiła Simone de Beauvoir, bycie kobietą jest wytworem społecznym. Kobieta staje się małżonką i matką dopiero wtedy, gdy poddaje się dyktaturze tradycji.

Przedstawicielki feminizmu zakładały różnego typu organizacje mające na celu wyzwolenie kobiet, jak Światowa Liga Reformy Seksualnej (Londyn 1929) czy Międzynarodowa Federacja Planowanego Rodzicielstwa (Bombaj 1952). Radykalny feminizm czerpał swoje założenia z dorobku filozofów i ideologów rewolucji kulturalnej takich jak: Herbert Marcuse, Jacques Lacan, Michel Foucault, Jacques Derida, Judith Butler, Alfred Kinsey.

W Kościele problem kobiet jako „problem teologiczny” pojawił się w latach pięćdziesiątych XX wieku, gdy do języka teologicznego wprowadzono określenia „teologia kobiety”⁹ i „teologia kobiecości”¹⁰. Jaki był przedmiot badań przedstawicieli tej teologii? Przede wszystkim starano się określić istotne funkcje kobiety, jej specyficzne powołanie¹¹. Podejmowano też próby

⁸ E. Durlak, R. Szmydki, *Feminizm*, [w:] *Encyklopedia Katolicka*, Lublin 1989, t. V, s. 115-116.

⁹ H. Rondet, *Éléments pour une théologie de la femme*, „Nouvelle Revue Théologique” 79 (1957), s. 915-940.

¹⁰ A.M. Henry, *Pour une théologie de la féminité*, *Lumière et Vie*, 7 (1959) nr 43, s. 100-128.

¹¹ A. M. Henry, *Jak określić kobietę i jej powołanie*, „Więź” 8 (1965), s. 27.

określenia tak zwanej „istoty kobiecości”, albo nawet „duszy kobiecej”¹². W trakcie tych analiz wygłaszano też pewne oceny generalne kobiety, na przykład, że kobieta jest istotą wyżej rozwiniętą niż mężczyzna¹³.

Sobór Watykański II nie zajął się w sposób specjalny problemem kobiety. W kilku dokumentach wspomina się o kobiecie, ale tylko z okazji omawiania innych zagadnień. W encyklice papieża Jana XXIII „*Pacem in terris*” (1963 r.) teologia kobiety nie jest wspomniana, natomiast na plan pierwszy wysuwa się promocja kobiety w świecie współczesnym: „Ponieważ kobiety są z każdym dniem bardziej świadome swej ludzkiej godności, nie zgadzają się na traktowanie ich jako istot bezdusznych czy też jakichś narzędzi, lecz domagają się praw i obowiązków godnych ich ludzkiej osobowości, tak w życiu domowym jak i publicznym”. (*Pacem in terris* nr 41). W tekście tym jednak papież nie domaga się czegoś dla kobiet w imieniu Kościoła, a tylko przedstawia to, czego domagają się same kobiety („nie zgadzają się”, „domagają się”). Papież Paweł VI w 1973 roku utworzył Papieską Komisję Studiów, której celem było badanie nad rolą kobiety w społeczeństwie i w Kościele. Głównym zadaniem tej Komisji była analiza nowej koncepcji kobiety, żony, matki w sytuacji społeczeństwa uprzemysłowionego. W przemówieniu wygłoszonym z okazji inauguracji tej Komisji papież stwierdził, że w promocji kobiet nie chodzi o uniformizm, lecz o komplementaryzm, to jest o harmonijną i organiczną współpracę kobiet i mężczyzn stosownie do odrębnych dyspozycji i właściwości.

Zjawiskiem najnowszym - po ruchu emancypacyjnym i feministycznym - w interpretacji statusu osobowego i społecznego kobiety jest ideologia gender. Jak definiuje się gender? Arcybiskup Stanisław Wielgus proponuje następującą definicję: „Gender (społeczno-kulturowa tożsamość płciowa) jest to system ról i stosunków między kobietą i mężczyzną, który nie jest zdeterminowany biologicznie, lecz zależy od kontekstu społecznego, politycznego i gospodarczego”¹⁴. W świetle tej definicji należy odróżnić pojęcie płci, męskiej lub żeńskiej, związanej z różnicami o podłożu biologicznym, a więc uważanymi za niezmiennie, od pojęcia gender, a więc społeczno-kulturową tożsamością płciową, żeńską i męską, której różnice są tworzone na

¹² G. Clostermann, *La coscienza della donna*, Roma 1959.

¹³ A. Montagu, *La naturale superiorità della donna*, Milano 1954.

¹⁴ S. Wielgus, *Prześcieńcie się łąkać! Rozmowa S. Karczewskiego z arcybiskupem S. Wielgusem*, Warszawa 2014, s. 47.

pląszczyźnie społecznej, a zatem są nietrwałe i zmienne¹⁵. A zatem: chodzi w gender o rozróżnienie między mężczyzną i kobietą oparte na cechach społecznych i kulturowych przyswajanych w trakcie wychowania i socjalizacji i ukształtowanych odmiennie w różnych kulturach.

II. Gender w ocenie przedstawicieli Kościoła

O ile w feminizmie chodziło o rewindykację socjalne i obywatelskie kobiet, to w gender chodzi o „wyzwolenie” kobiety od jej roli i misji żony i matki. Założenia teorii gender w następujący sposób definiuje arcybiskup Henryk Hoser¹⁶. Po pierwsze, założeniem gender jest minimalizacja płci biologicznej (sex); jest ona „czymś drugorzędnym, wręcz przypadkowym i nie powinna determinować świadomego, psychicznego przeżywania tożsamości płciowej. Jest ona bowiem wynikiem przypisanej przez społeczeństwo roli (stereotypy) i ostatecznie przedmiotem wyboru zainteresowanych”. Drugim założeniem gender jest „likwidowanie różnic płciowych, które sprzeciwiają się równości, wolności wyboru i samostanowieniu... Maskowanie różnic płciowych jest drogą do równości praw i zadań. Wreszcie tożsamość płciowa może być zmienna i zamienna: heteroseksualna, biseksualna, homoseksualna i transseksualna przy ciągłej możliwości zmiany orientacji” (s. 25). W ten sposób odrywając płęć od biologii ideologia gender prowadzi do rozkładu tożsamości kobiety i mężczyzny. Jeśli tożsamość płciowa partnera jest drugorzędna, wówczas, jak pisze arcybiskup, „współzycie seksualne jest całkowicie oddzielone od prokreacji - funkcjonuje bowiem osobno i automatycznie, a jego celem jest realizacja popędów w poszukiwaniu satysfakcji” (s. 25). W takim układzie relacji mężczyzna - kobieta nie ma trwałości związku, liczą się cele doraźne, przejściowe, zmienne, krótkotrwałe. Prowadzi to ostatecznie do dekonstrukcji rodziny traktowanej jako instytucja opresyjna. Gender, pisze abp Hoser jest bowiem negacją struktury miłości, którą jest małżeństwo kobiety i mężczyzny w ich równej godności i nadzwyczajnej, ciągle odkrywanej komplementarności. Jest zaprzeczeniem rodziny - najstarszej i absolutnie oryginalnej struktury miłości i życia” (s. 26-27). Płęć jest czymś biologicznym, nie można więc jej wybierać ani zmieniać przez uwarunkowania społeczne, kulturowe, obyczajowe.

¹⁵ M.A. Peeters, *Globalizacja zachodniej rewolucji kulturowej*, dz. cyt., s. 100.

¹⁶ H. Hoser, *Ideologia gender a prawda o człowieku*, [w:] *Dyktatura gender*, Kraków 2014, s. 21-27.

„Ideologia gender – zdaniem kardynała Gerharda Müllera¹⁷, prefecta watykańskiej Kongregacji Nauki Wiary – w swej ekstremalnej formie, odbiera podstawowe prawo człowieka do bycia tym, kim on jest, biologicznie, kulturowo, w swoim osobistym postępowaniu, a mianowicie, że każdy człowiek jest mężczyzną i kobietą. Nie ma jakiegoś abstrakcyjnego człowieka, który poprzez przypisywanie z zewnątrz lub własną decyzję wybiera taki rodzaj płci, który sam sobie przyznaje”.

Taką ocenę gender podkreśla też ks. prof. Waldemar Chrostowski¹⁸ pisząc: „Gender zwraca się szczególnie mocno przeciwko małżeństwu i rodzinie, bo właśnie małżeństwo i rodzina przesadzają o trwałości i sile społeczeństwa” (s. 16). Chrostowski podkreśla groźne skutki ideologii gender w funkcjonowaniu społeczeństwa: „Chodzi o to, by obalić wszelkie autorytety, a przede wszystkim autorytet Kościoła katolickiego i duchowieństwa... by zawładnąć ludźmi, sprowadzić ludzi do pozycji zwalczających się wzajemnie, wprowadzić hermeneutykę podejrzliwości, skutkującą bezwzględną rywalizacją i konfrontacją” (s. 16).

Bardzo krytycznie ocenia gender również arcybiskup Stanisław Wielgus¹⁹. Píše on, że ideolodzy gender podważają fakt, że w relacjach kobiety i mężczyzny heteroseksualizm jest normą; opowiadają się również za nową definicją małżeństwa, które obejmowałyby pary tej samej płci (s. 47-48). Wedle arcybiskupa w ideologii gender mamy do czynienia „z rewolucją usiłującą wyrzucić od początku zaplanowany przez Boga porządek stworzenia. Ideologia, która zaprzecza istnieniu kobiety i mężczyzny i traktuje ich wyłącznie jako przyjęte samowolnie role społeczne, jest całkowicie oderwana od rzeczywistości. Również co do tego, że teoria gender jest całkowicie sprzeczna z naturą, nie ma najmniejszych wątpliwości” (s. 49). Arcybiskup Wielgus nazywa ideologię gender „nową ideologią zła”, ponieważ dąży ona do tego, by „odrzuć wszelką kodeksową etykę, wszelką hierarchię i wszelkie różnice między ludźmi - także te, które wynikają z natury i wyznaczają im określone role życiowe. Należy w związku z tym - w imię niosącej pokój społeczny tolerancji - zakwestionować także różnice między kobietą i mężczyzną. Należy to uczynić na wszystkich poziomach życia: w pracy,

¹⁷ Wywiad Z. Klawka z JE ks. kardynałem Gerhardem Müllerem, *Humanizm bez Boga niszczy człowieka*, „Nasz Dziennik” 20-21 września 2014, s. 8.

¹⁸ W. Chrostowski, *Płeć jest darem Boga. Ideologia gender w świetle Pisma świętego*, [w:] *Dyktatura gender*, Kraków 2014, s. 7-19.

¹⁹ S. Wielgus, *Prześciancie się lękać!*, dz. cyt., s. 29-51.

małżeństwie, rodzinie, polityce, wojsku, w życiu społecznym, absolutnie wszędzie²⁰. Według abp. Wielgusa, gender postuluje, by „etos judeochrześcijański odwołujący się do Dekalogu zastąpić relatywizmem moralnym, ateizmem i hedonizmem poprawności politycznej”²¹. Gender, jak pisze abp Wielgus zakłada, że kobieta nie tylko równa się mężczyźnie, we wszystkich prawach i w ludzkiej godności, lecz, że jest we wszystkim taka sama jak mężczyzna, oraz: że „każdy człowiek ma w sobie wystarczające cechy obu płci – aby był samowystarczalny seksualnie”²².

W sprawie gender wypowiedział się oficjalnie polski Kościół w „Liście pasterskim Episkopatu Polski. Wielkie zagrożenie”²³. List wymienia założenia ideologiczne gender, ale przede wszystkim skupia się na aspekcie duszpasterskim problemu gender, oraz na formach i obszarach zorientowanych na propagowanie gender. Oto ideologia ta wprowadzana jest w dokumentach służących pozornie dobru człowieka. Przykładem jest Konwencja Rady Europy o przeciwdziałaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (CAHVIO), która proponuje tak zwane „niestereotypowe role seksualne” oraz ingeruje w system wychowawczy, nakładając obowiązek edukacji i promowania między innymi homoseksualizmu i transseksualizmu. Według Episkopatu powstał nawet projekt tak zwanej ustawy „równościowej” poszerzający katalog zakazu dyskryminacji, między innymi ze względu na „tożsamość i ekspresję płciową”.

Jednak „Konwencja CAHVIO nie jest skoncentrowana na przeciwdziałaniu przemocy, jak sugeruje jej tytuł, ale na wprowadzeniu ideologicznej rewolucji kulturowej. Polega ona – jak stwierdza bp Jan Wątroba²⁴ przewodniczący Rady ds. Rodziny Konferencji Episkopatu Polski, na redefinicji pojęcia płci jako zmiennego zjawiska społecznego, a nie biologicznego, oraz bezzasadnym obciążeniu odpowiedzialnością za przemoc podstawowych wspólnot, jakimi są małżeństwo i rodzina”. O zagrożeniach płynących z tej

²⁰ S. Wielgus, *Stanąć po stronie dobra*, Sandomierz 2013, s. 189.

²¹ S. Wielgus, dz. cyt., s.193.

²² Tamże, s. 199.

²³ List pasterski biskupów polskich pt. „Wielkie zagrożenie” opublikowany [w:] *Dyktatura gender*, dz. cyt., s. 67-73.

²⁴ Oświadczenie Rady ds. Rodziny KEP w sprawie Konwencji Rady Europy o przeciwdziałaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (CAHVIO), „Nasz Dziennik” 3 X 2014, s.10.

Konwencji przestrzega bp Ignacy Dec²⁵, przewodniczący Rady KEP ds. Apostolstwa Świeckich stwierdzając, że: „Art. 14 ust. 1 Konwencji stwarza możliwość wykorzystywania systemu publicznej oświaty do indoktrynacji dzieci ideologią gender, lekceważąc konstytucyjne prawo rodziców do wychowania dzieci zgodnie ze swymi przekonaniem”.

Episkopat przypomina opublikowane w 2013 roku standardy Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) w odniesieniu do edukacji seksualnej. Promują one między innymi masturbację dzieci w wieku przedszkolnym oraz odkrywanie przez nie radości i przyjemności, jakie płyną z dotykania zarówno własnego ciała, jak i ciała rówieśników. Kłamstwem jest, piszą biskupi, że dzieci wychowywane przez gejów czy lesbijki rozwijają się tak samo dobrze, jak w rodzinach tradycyjnych. Badania tego nie potwierdzają: wśród dzieci tak wychowywanych pojawiają się tragiczne skutki: tendencje samobójcze, zaburzenia w poczuciu tożsamości, depresje, wykorzystywanie seksualne czy molestowanie. W przekazach kultury (filmy, sztuki teatralne, programy telewizyjne) pojawiają się postacie i obrazy służące zmianie świadomości społecznej w kierunku przyjęcia ideologii gender²⁶. Na polu medycyny, w opinii Episkopatu, mamy do czynienia z działaniami promującymi prawo do aborcji, antykoncepcji, zapłodnienia in vitro, chirurgicznej i hormonalnej zmiany płci, a także stopniowego wprowadzania prawa do eutanazji oraz eugeniki, czyli możliwości eliminowania osób chorych, słabych, upośledzonych.

Co robić wobec zjawiska propagowania zjawiska gender? Według Episkopatu potrzebna jest edukacja środowisk wychowawczych: rodziców, nauczycieli, osób odpowiedzialnych za kształt polskiej szkoły, uświadamianie, jak wielkie zagrożenie idzie wraz z ideologią gender. Jak stwierdza bowiem J.M. Jackowski²⁷ „Ideologia gender to śmiertelnie groźny wirus oznaczający antycywilizację”, dla tego instytucje oświatowe powinny zaangażować się w promowanie integralnej wizji człowieka.

²⁵ Oświadczenie Rady KEP ds. Apostolstwa Świeckich w systemie Konwencji Rady Europy o przeciwdziałaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (CAHVIO), „Nasz Dziennik” 11-12 X 2014, s.23.

²⁶ List pasterski Biskupów Polskich pt. „Wielkie zagrożenie”, art. cyt., s. 70.

²⁷ J. M. Jackowski, Antycywilizacja w natarciu, „Nasz Dziennik” 4-5 X 2014, s. 32.

III. Status kobiety w świetle Biblii²⁸

W judaizmie kobieta nie miała praw równych mężczyznom w różnych obszarach życia społecznego, w tym także w religii. Wyznawcy judaizmu ortodoksyjnego w swojej codziennej modlitwie (Men 43b) wysławiają Boga między innymi za to, że nie stworzył ich kobietą. Modlące się kobiety zastępują te słowa formułą: „Wysławiam cię, Panie Boże, Królu wszechświata za to, że stworzyłeś mnie zgodnie ze swoją wolą”. Ale równocześnie należy pamiętać, że kobieta biblijna odgrywała wyjątkową rolę w życiu starotestamentalnego ludu Bożego. W Starym Testamencie i w tradycji żydowskiej nie brak przykładów kobiet szlachetnych i mądrych, wśród których szczególne miejsce zajmują patriarchinie (Sara, Rebeka, Rachela, Lea). Kobiety izraelskie skutecznie przyczyniły się do wybawienia Izraela z Egiptu, a uznanie wobec kobiet sprawia, że Tora, podobnie jak Jerozolima, bywa przedstawiana jako kobieta. Kobieta jest pierwszą nauczycielką dzieci (Prz 31,1-9; 2 Mch 7,27; 2 Tm 1, 5), troszczy się o dobro domowników i całego domostwa²⁹. Kobieta uczestniczyła w życiu swego środowiska, służąc mu radą, mądrością, odwagą, bezkompromisowością, heroicznym czynem, cierpieniem (2 Sm 14,4-20; 20,14-22; Jdt 8,10-36; Est 4,15-5,8; 7,1-8; 8,3-12; 2 Mch 7,10-21). W symbolicznie biblijnej postaci kobiety wyraża rzeczywistość pozytywną (mądrość: Prz 1,20-33; 8,1-9,3; Syr 24,1-22), niebieskie Jeruzalem (Ga 4,26), Kościół (Ap 12). Przystępując do analizy biblijnego, teologicznego przekazu o kobiecie, trzeba na wstępie wyraźnie odróżniać teksty narracyjne opisujące różne zdarzenia i sytuacje tak, jak one w ówczesnych warunkach historycznych i społecznych wyglądały, od tekstów, które zawierają przedmiot nauczania teologicznego; znaczy to, że należy oddzielać prawdę od tego wszystkiego, co służyło do jej wyrażania, to wszystko, co jest związane z epoką i nosi na sobie jej piętno od objawionej prawdy religijnej. Krótko mówiąc - należy oddzielać historię od teologii³⁰. Teologiczny przekaz o kobiecie zawarty jest w opisach stworzenia. Są one tak skonstruowane, że noszą na sobie piętno Bożej działalności („Stworzył więc Bóg człowieka”, „wtedy to Jahwe sprawił”). Przejdźmy więc do analizy tych opisów.

²⁸ E. Ehrlich, *Biblia o kobiecie*, RBL 28(1975) nr 6; K. Romaniuk, *Matżeństwo i rodzina w Biblii*, Katowice 1981; Z. Pawlak, *Kobieta*, [w:] „Katolicyzm A – Z”, Poznań 1989, s. 209-211; M. Filipiak, *Problematyka społeczna w Biblii*, Warszawa 1985, s. 102-110.

²⁹ W. Chrostowski, U. Szwarc, *Kobieta w judaizmie w Biblii*, [w:] *Encyklopedia Katolicka*, Lublin 2009, t. IX, s. 230-234.

³⁰ M. Filipiak, *Człowiek współczesny a Stary Testament*, Lublin 1983, s. 99-102.

Stworzenie człowieka, mężczyzny i kobiety, jest przedstawione w Księdze Rodzaju dwukrotnie. Pierwszy z tych tekstów brzmi: „I stworzył Bóg człowieka na swój obraz, na obraz Boży go stworzył. Stworzył (go) mężczyzną i kobietą. Po czym im błogosławił, mówiąc do nich: Bądźcie płodni i rozmnażajcie się. Napełniajcie ziemię i czyńcie ją sobie poddaną (Rdz. 1-27-28)³¹. Człowiek w tym opisie został stworzony jako ostatnie dzieło Bożego aktu twórczego; człowiek jako ostatnie w serii bytów powoływanych do istnienia jest z tej racji koroną wszystkich stworzeń. Ideą centralną tego opisu jest najpierw idea prymatu człowieka wśród innych bytów stworzonych przez Boga, a następnie - zróżnicowanie płciowe stworzonego człowieka: stworzył go mężczyzną i kobietą. W tekście hebrajskim nie ma jednak rzeczowników: mężczyzna i kobieta (*isz, iszsa*), lecz ich odpowiedniki: „zakar” i „neqewa” określające to co męskie, i to co żeńskie. Tekst biblijny mówi właściwie o stworzeniu człowieka jako takiego, lecz autor biblijny chce podkreślić, że konkretny człowiek istnieje w dwojakiej postaci, dokładniej mówiąc - że jest zróżnicowany pod względem płci. A więc: jedność natury, różnica płci - oto myśl główna autora biblijnego. Tekst podkreśla płciowość jako dwa równorzędne sposoby bycia człowiekiem. Równorzędne to znaczy: kobiecie i mężczyźnie przysługuje ten sam status w porządku wartości bytowej i w porządku godności osobistej. Godność obrazu Bożego przysługuje tak samo kobiecie i mężczyźnie: razem są obrazem Bożym (choć płciowo zróżnicowanym), razem przedmiotem Bożego błogosławieństwa („Po czym .Bóg im błogosławił”: Rdz 1,28a), razem przedmiotem Bożej oceny („A Bóg widział, że wszystko co uczynił, było bardzo dobre”: Rdz 1,31). Ale drugim równie ważnym przekazem teologicznym analizowanego tekstu (Rdz 1,27-28) jest podkreślenie, że w różnicy płci zawarty jest Boży dar: możliwość przekazywania życia: „Bądźcie płodni i rozmnażajcie się” (Rdz 1,28b). Zawartą w tym tekście teologię małżeństwa w księgach prorockich przyrównuje się do przymierza Boga z Izraelem (Oz 2,4-25). Założeniem tego porównania jest przekonanie, że miłość między kobietą i mężczyzną jest czymś wzniosłym, niemal świętym. Gdyby ta miłość i wszystko, co się na nią składa i co z niej wynika była czymś złym, to przedstawianie pod jej obrazem przymierza Boga ze swym ludem było by bluźnierstwem³². „Napełniajcie ziemię i czyńcie ją

³¹ M. Gilbert, *Soyez féconds et multipliez* (Gen 1,28), [w:] „Nouvelle Revue Théologique” 96 (1974) z. 7, s. 729-742. T. Zadykiewicz, *Plodność*, [w:] *Encyklopedia Katolicka*, Lublin 2011, t. XV, s. 862-863.

³² *Pieśń nad Pieśniami*, zob. [w:] M. Filipiak, *Pytania o sprawy ludzkie*, Lublin 2013, s. 90-94. K. Bardzki, *Pieśń nad Pieśniami*, [w:] *Encyklopedia Katolicka*, Lublin 2011, t. XV, s. 533-535.

sobie poddaną” (Rdz 1,28b). Tę misję podporządkowania sobie ziemi może człowiek spełniać jedynie dlatego, że istnieje jako mężczyzna i kobieta i dzięki temu ma zdolność przekazywania życia i możliwość spełniania się jako istota ludzka. W miłości, w spełnianiu się jako istota ludzka i w „humanizowaniu” świata udział ma kobieta i mężczyzna.

Bóg jest źródłem podziału ludzi na dwie płci równorzędne w swej wartości bytowej. Te same myśli - aczkolwiek wyrażone za pomocą odmiennych środków wyrazu - przynosi drugi tekst biblijny o stworzeniu pary ludzkiej: Rdz 2,4b-25. Otóż, po stworzeniu wszechświata (niebo i ziemia) panowała na ziemi pustka, ponieważ „Nie było człowieka, który by uprawiał ziemię i kopał rów w ziemi, aby w ten sposób nawadniać całą powierzchnię gleby” (Rdz 2,5b-6a). Nie było gospodarza, który by zadbał o stworzony do jego dyspozycji świat. I wtedy; „Jahwe Bóg ulepił człowieka (jako) proch z ziemi i tchnął w jego nozdrza tchnienie życia, wskutek czego stał się człowiek istotą żywą” (Rdz 2,7). Ale sam Bóg stwierdził, że: „Nie jest dobrze, że mężczyzna był sam; uczynię mu zatem odpowiednią dla niego pomoc” (Rdz 2,28). Bóg wyjmuje jedno z żeber Adama. „Po czym Jahwe Bóg z żebra, które wyjął z mężczyzny, zbudował niewiastę” (Rdz 2,22). Hebrajski czasownik „budować”, *banah* – „używany jest w Biblii w dwóch kontekstach: w odniesieniu do budowy świątyni jerozolimskiej oraz tutaj – do „budowania” kobiety. Myśl jest oczywista: kobieta jest tak piękna i godna podziwu, jak świątynia”³³. Ukształtowanie kobiety z cząstki ciała mężczyzny (z jego „żebra”, „boku”, „kości”) to danie kobiecie takiego samego „bytu osobowego”, jakim jest mężczyzna. Stworzenie kobiety z ciała mężczyzny to nie opis człowieka jako istoty niekompletnej w swoim bycie jednostkowym, ale przede wszystkim podkreślenie jednorodności gatunkowej obu organizmów oraz ich równowartości. Pełne określenie człowieka nie tkwi w samym mężczyźnie, ale zawiera się w nich obojgu: w mężczyźnie i kobiecie. Inaczej mówiąc: człowiek w Biblii „to kobieta i mężczyzna razem wzięci: żadnemu z nich osobno wziętych nazwa człowiek w pełnym, biblijnym znaczeniu tego nie przysługuje. Człowiek bowiem nie może w pełni się rozwijać bez relacji do „ty”, czyli drugiej osoby, którą jest kobieta. Człowieczeństwo (w pełnym wymiarze) zjawia się dopiero tam, gdzie zaistnieją wzajemne - kobiet i mężczyzn

³³ W. Chrostowski, *Plać jest darem Boga*, art. cyt., s.11.

relacje do siebie³⁴. Kobieta i mężczyzna wzajemnie się dopełniają w swoim ludzkim wymiarze.

Naturalnie - osobno mężczyzna jest człowiekiem, tak samo jest nim osobno wzięta kobieta (jedno i drugie może nawet zostać uczonym lub świętym), ale Biblia podkreśla, że pełny rozwój człowieczeństwa zapewnia wzajemne „dopełnianie się”.

Jak wobec tego rozumieć wypowiedź Biblii, że kobieta została stworzona jako „pomoc” dla mężczyzny (Rdz 2,18)? Hebrajski termin „pomoc” (‘ezer) nie oznacza jednak podporządkowania, służby, poddania. Pomocą może być ktoś nadrzędny wobec tego, komu pomoc się świadczy. Słowem tym Biblia określa często Boga jako pomoc dla swego ludu. „Nasza pomoc jest w imieniu Jahwe, który stworzył niebo i ziemię” (Ps 124,8). „Pomoc moja od Jahwe, który stworzył niebo i ziemię” (Ps 121,2). Mężczyzna i kobieta – jedno dla drugiego - jest pomocą w sensie biologicznym, psychologicznym, a przede wszystkim - i to ma na myśli autor biblijny - w sensie egzystencjalnym, w osiąganiu pełni człowieczeństwa. A osiąga się je we wzajemnym dopełnianiu się, ale i zachowaniu istotnej odrębności.

Mężczyzna przyjmuje z radością Boże dzieło, kobietę, dostrzegając w niej autentyczne pokrewieństwo ze sobą samym: „Teraz to jest kość z moich kości i ciało z mego ciała” (Rdz 2,23). Fakt, że została ona nazwana iszsa, „mężową”, ponieważ została wzięta z „męża” (isz) podkreśla nie tylko intymność łączącego ich związku, ile identyczność bytową. To właśnie tłumaczy fakt, że dla niej mężczyzna opuści dom swego ojca i swojej matki³⁵ „i łączy się ze swą żoną tak ściśle, że stają się jednym ciałem” (Rdz 2,24)³⁶.

³⁴ M. Filipiak, *Biblijna źródła katolickiej nauki o małżeństwie i rodzinie*, dz. cyt., s. 21.

³⁵ J. Rosłon, „Dlatego mężczyzna opuści swego ojca i swoją matkę i łączy się ze swoją żoną tak ściśle, że stają się jednym ciałem”, [w:] RBL 8 (1955).

³⁶ M. Filipiak, *Godność osoby ludzkiej w świetle opisów stworzenia człowieka*, [w:] ZNKUL 2 (1973), s. 27-35; K. Romaniuk, *Stworzenie człowieka jako przejaw odwiecznej dobroci Boga*, [w:] ZNKUL 3 (1970), s.10-17.

W wyrażeniu: „jedno ciało”¹ akcent spoczywa na słowie „jedno”, a nie „ciało”; chodzi o podkreślenie jedności obu osób, a nie wspólnotę fizyczną dokonującą się w akcie seksualnym. W Biblii słowo „ciało” oznacza całego człowieka, wyrażenie więc „jedno ciało” nie zacieśnia tego połączenia do sfery tylko cielesnej w odróżnieniu, od sfery duchowej. Autor biblijny wychodzi z bezpośrednio uchwytnych, zewnętrznych form wspólnoty małżeńskiej, ale zamierza przedstawić doskonałą jedność obejmującą całą osobowość zarówno mężczyzn jak i kobiet.

Opowiadanie o upadku (Rdz 3) również zakłada równość między mężczyzną i kobietą. Adam i Ewa reprezentują wspólnotę ludzką, która złamała zakaz. Kolejność popełnienia grzechu (Ewa pierwsza spożyła zakazany owoc) nie wskazuje ani na to, że kobieta miała większy udział w grzechu, ani, że była za grzech bardziej odpowiedzialna. Święty Paweł podkreśla winę Ewy (2 Kor 11,3; 1 Tm 2,14), lecz w Rz 5,12 wymienia tylko jednego człowieka, mężczyznę. Po grzechu Bóg szuka w raju przede wszystkim Adama („Adamie, gdzie jesteś? ... Przestraszyłem się, bo jestem nagi i ukryłem się”: Rdz 3,9-10). To on jest głównym winowajcą i do niego, a nie do Ewy, Bóg kieruje słowa: „Przeklęta niech będzie ziemia z twego powodu” (Rdz 3,17). Z „twego”, a nie z „jej”, ani nawet „z waszego” (to jest twego i twojej żony) powodu. Nie przekreśla to oczywiście także winy Ewy; oboje zgrzeszyli, ale to mężczyzna głównie winien dbać o bezpieczeństwo w ich wzajemnej relacji. „Oboje popełnili grzech i zostali za to ukarani, aczkolwiek każde z nich w innym aspekcie dostosowanym do ich natury”². Autor biblijny najpierw wymienia Ewę, ponieważ chciał podkreślić, że zło przeszło na wszystkich ludzi poprzez „matkę wszystkich żyjących” (Rdz 3,20) - to jest przez Ewę. Podobnie stwierdza autor Księgi Syracha: „Początek grzechu przez kobietę i przez nią też wszyscy umieramy” (Syr 25,24). Zdanie z Rdz 3,16: „W bólu

¹ Niektóre sformułowania zarówno opisu kapłańskiego („Stworzył więc Bóg człowieka na swój obraz... stworzył (go) mężczyzną i kobietą (jak i jahwistycznego) mężczyzna i kobieta stają się jednym ciałem (interpretowano nieraz w kategoriach androgynii (gr. aner = mężczyzna, gyne = kobieta), to jest dwupłciowości.

² Pierwszy człowiek, przodek ludzkości, miał być istotą dwupłciową (mężczyzna i kobieta w jednej osobie, w „jednym ciele”), jedynie bowiem taki człowiek dwupłciowy ma być doskonały. Temat ten pojawił się w misticie żydowskiej i w pewnych spekulacjach pierwszych chrześcijan. W ten sposób próbowano sobie wytłumaczyć tęsknotę ludzi za pełną jednością. Zob. J. Sekulski, *Androgynia*, [w:] *Encyklopedia Katolicka*, Lublin 1973, t. I, s. 530-531; zob. też: M. Eliade, *Sacrum. Mit. Historia*, Warszawa 1974 (zob. w niej cały rozdział zatytułowany: *Mefisto i androgyn czyli tajemnica płci*).

² M. Czajkowski, *Biblia dziś odczytana*, Warszawa 1988, s. 31.

będziesz rodziła dzieci, ku twemu mężowi będziesz kierowała swe pragnienia, on zaś będzie panował nad tobą” - nie wprowadza dominacji mężczyzny nad kobietą ani nie ustanawia żadnego nakazu posłuszeństwa żony względem męża³; zdanie to, w duchu wyjaśnienia etiologicznego - odzwierciedla jedynie faktyczny stan kobiet w ówczesnym społeczeństwie. Jesteśmy w świecie starożytnego Wschodu, który był światem męskiej dominacji. Należy - jak podkreślono wyżej - oddzielić jednak historię od przekazu teologicznego. Biblijny przekaz teologiczny o kobiecie można opisać następująco:

1. Wedle Biblii kobieta jest pełnowartościowym człowiekiem tak jak mężczyzna. Ma taką samą jak mężczyzna ontyczną wartość i osobową godność i przysługują jej takie same prawa.
2. Różnice płci i relacji między kobietą a mężczyzną można opisać jako „różnorodność w równości - partnerstwo i równość w różnorodności”⁴.
3. Podkreślając godność kobiety, Biblia uwypukla równocześnie jej niezwykłą rolę w historii każdego człowieka i w historii ludzkości: „Człowiek to istota zrodzona z kobiety” (Hi 14,1).
4. „Kobiety i mężczyźni mają jedną nazwę - człowiek”. (Klemens Aleksandryjski, Paid.1,10 i 2).

³ W Nowym Testamencie obowiązek posłuszeństwa żony względem męża zawarty jest w 1 P 3,6 Piotr powołuje się na przykład Sary, która swego męża Abrahama nazywa Panem” (Rdz 18,12: „mój pan”, adoni). Wiadomo jednak z kontekstu, że to wezwanie Sary było ironiczne) zob. Rdz 18,12)

⁴ P. Janowski, *Kobieta w chrześcijaństwie*, [w:] *Encyklopedia Katolicka*, Lublin 2002, t. IX, s. 236.

WIELKI POST JAKO PRZYGOTOWANIE DO CELEBRACJI MISTERIUM PASCHALNEGO CHRYSYUSA W TRIDUUM SACRUM

Wstęp

W wymiarze historycznym okres wielkiego postu był związany z pojednaniem publicznych grzeszników. Oni za swoje ciężkie grzechy, zwłaszcza bałwochwalstwa, zaparcia się wiary czy zabójstwa, po wyznaniu ich na spowiedzi, odbywali zadośćuczynienie, czyli wykonywali zobowiązanie pokutne. Czynili to publicznie i przez określony czas, stosownie do ciężkości winy. Pokuta była dla nich „mozolnym chrztem”. Prowadziła do odbudowania przyjaźni z Bogiem i jedności z Kościołem, któremu przez grzechy zadali duchowe rany.

Taka forma pokuty, od VII w., została zastąpiona przez korzystanie z sakramentu pokuty, który w jednym akcie liturgicznym dokonywał pojednania z Bogiem i Kościołem. Natomiast zadośćuczynienie było wypełniane po uzyskaniu rozgrzeszenia. Ta zmiana w formie korzystania z sakramentu pokuty sprawiła, że przyjmowano go częściej. Penitent żałujący z grzechy, postanawiający poprawę i podejmujący wysiłek zadośćuczynienia, czyli naprawienia zła wyrządzonego przez grzechy, dostępuje ich odpuszczenia, zarówno grzechów ciężkich, jak też powszednich, którymi było obciążone jego sumienie.

Pokuta, post oraz kontemplacja męki Chrystusa, praktykowane w wielkim poście, są pomocą dla wyznawców Chrystusa w przygotowaniu się do owocnego przeżycia świąt wielkanocnych.

1. Przygotowanie do Wielkanocy przez pokutę

Przygotowanie paschalne jest dla ochrzczonych czasem nawrócenia przez pokutę. Chodzi o postawę, która ma wypływać z nawróconego serca. Winna być przepojona duchem ewangelicznej pokory, więc wejściem w logikę Ewangelii, a nie tylko na podejmowaniu zewnętrznych praktyk ascetycznych. Ma wyrażać się w gotowości bycia bezinteresownym darem dla innych

przez przebaczenie winowajcom, czynienie dobra, świadczenie pomocy, czy modlitewną pamięć o bliźnich, podyktowaną troską o ich uświęcenie.

W tym okresie sprawuje się obrzędy pokutne⁵. Kościół czyni to w formie skrutyniów dla katechumenów, czy dzieci nieochrzczonych, które osiągnęły wiek katechizacyjny. Sprawuje też nabożeństwa pokutne dla ochrzczonych przed przystąpieniem do sakramentalnej spowiedzi⁶. Pokutny wymiar wielkiego postu jest przybliżany przez wyjaśnianie słowa Bożego w homiliach, których wygłaszanie zaleca Kościół w tym czasie, także w dni powszednie.

Charakter pokutny wielkiego postu sygnalizuje już wystrój kościoła. W tym okresie nie zdobi się ołtarzy kwiatami. Na instrumentach gra się dla podtrzymania śpiewu. Opuszcza się śpiew „Alleluja”. Używa się fioletowego koloru szat liturgicznych. Od piątej niedzieli przygotowania paschalnego zasłania się w kościele krzyże, które pozostaną zasłonięte aż do końca obrzędów Wielkiego Piątku, i obrazy, które zostaną odsłonięte na początku wigilii paschalnej. Niedziele wielkiego postu mają pierwszeństwo przed świętami Pańskimi i przed wszystkimi uroczystościami. Natomiast uroczystości przypadające w te niedziele obchodzi się w poprzedzającą sobotę, albo przenosi na stosowny czas, czasem aż poza okres wielkanocny. Także dni powszednie tego okresu mają pierwszeństwo przed wspomnieniami obowiązkowymi.

Ważny jest post. W Kościele powszechnym dniami i okresami pokutnymi są poszczególne piątki całego roku i czas wielkiego postu (kan. 1250). Są dwa rodzaje praktyk postnych, mianowicie wstrzemięźliwość i post. Wstrzemięźliwość dotyczy rezygnacji ze spożywania pokarmów mięsnych we wszystkie piątki całego roku i w środę popielcową. Do jej zachowania są zobowiązani wierni, którzy ukończyli 14 rok życia. Ten obowiązek znosi przypadająca w piątek uroczystość. Natomiast post ścisły polega na spożyciu jednorazowo posiłku do syta oraz na dwóch skromnych posiłkach w ciągu dnia z zachowaniem wstrzemięźliwości od pokarmów mięsnych.

⁵ Kongregacja Kultu Bożego, *List okólny o przygotowaniu i obchodzeniu świąt paschalnych «Paschalis sollemnitatis»* (16.01.1988), nr 10-26.

⁶ Zob. A. Durak, *Zbawcza pedagogia nawrócenia w celebracji nabożeństw pokutnych*, RBL 3 (1996), s. 184-193.

Do zachowania postu ścisłego w środę popielcową i w Wielki Piątek są zobowiązani wierni między 18. a 60. rokiem życia (kan.1252)⁷.

Dla słusznej przyczyny mogą poszczególni wierni lub wspólnoty wiernych otrzymać dyspensę od wstrzeźliwości od potraw mięsnych, z wyjątkiem środy popielcowej i Wielkiego Piątku. Prawo do dyspensowania od zachowania dyscypliny postnej ma biskup diecezjalny. On też posiada władzę zamieniania obowiązku zachowania dni pokuty na inne uczynki pobożne. Także proboszczowie mogą dyspensować od obowiązku zachowania postu w poszczególnych przypadkach swoich parafian jako pojedyncze osoby lub też rodziny, także poza granicami własnej parafii. Mają jednak obowiązek respektowania zasad w tym zakresie, ustalonych przez biskupa diecezjalnego (kan. 87, 1245).

Wierni, którzy korzystają z dyspensy, powinni pomodlić się w intencji Ojca Świętego oraz, jeśli to możliwe, złożyć ofiarę do skarbonki z napisem „Jałmużna postna”, albo częściej spełniać uczynki miłosierdzia chrześcijańskiego.

Od zachowywania przepisów postnych są zwolnione osoby stołujące się w zakładach zbiorowego żywienia, w których nie są przestrzegane kościelne przepisy postne. Zwolnieni są również ci, którzy nie mają możliwości czynienia wyboru potraw, i muszą spożywać to, co jest dostępne. Dyspensy nie dotyczą środy popielcowej i Wielkiego Piątku (kan. 1251).

2. Sakrament pokuty

Okres przygotowania paschalnego jest szczególnym czasem posługi spowiedniczej. Tej posłudze oddają się ofiarnie duszpasterze. Pomagają, aby wierni dzięki sakramentowi pokuty mogli radośnie z oczyszczoną duszą uczestniczyć w świętach zmartwychwstania Chrystusa. Papież Jan Paweł II pouczał, że sakrament Bożego miłosierdzia jest „źródłem pojednania, pokoju i radości dla nas wszystkich, którzy potrzebujemy miłosierdzia Pańskiego

⁷ W Polsce obowiązek powstrzymania się od spożywania potraw mięsnych jest związany z wigilią uroczystości Bożego Narodzenia. Motywem dla tej praktyki jest długa polska tradycja i powszechny zwyczaj wstrzeźliwości praktykowanej przez wiernych w przeddzień uroczystości Narodzenia Pańskiego. Abstynencja, w wymiarze prawnym, nie obowiązuje w Wielką Sobotę przed uroczystością zmartwychwstania Chrystusa, zob. Konferencja Episkopatu Polski, *List pasterski w sprawie zmian w przepisach kościelnych dotyczących postu* (17 X 1966).

i uzdrowienia z ran grzechu”⁸. Chrystus ten sakrament ustanowił w dniu swego zmartwychwstania. „Wieczorem owego pierwszego dnia tygodnia, tam gdzie przebywali uczniowie, choć drzwi były zamknięte z obawy przed Żydami, przyszedł Jezus, stanął pośrodku i rzekł do nich: Pokój wam. A to powiedziawszy pokazał im ręce i bok. Uradowali się zatem uczniowie, ujrzawszy Pana. A Jezus znowu rzekł do nich: Pokój wam. Jak Ojciec Mnie posłał, tak i Ja was posyłam. Po tych słowach tchnął na nich i powiedział im: «Weźmijcie Ducha Świętego. Którym odpuszczicie grzechy, są im odpuszczone, a którym zatrzymacie, są im zatrzymane»” (J 20, 19-23). Swoich Apostołów umocnił Duchem Świętym i uzdolnił ich do odpuszczania i zatrzymywania grzechów. Poleciał też, aby oni posłannictwo głoszenia pokuty i Bożego miłosierdzia wykonywali wobec wszystkich ludzi, ponieważ wszyscy potrzebują Bożego miłosierdzia. Są bowiem grzesznikami⁹.

W sakramencie pokuty dokonuje się spotkanie grzesznika z Chrystusem, który przebacza mu grzechy. Ten sakrament swoją moc czerpie z Jego śmierci i zmartwychwstania. Chrystus bowiem „przez śmierć swoją zniweczył śmierć naszą a zmartwychwstając przywrócił nam życia”. On przywrócił pokutującemu człowiekowi synostwo Boże¹⁰.

Kościół określił normy, dotyczące sposobu sprawowania sakramentu pokuty. „Każdy wierny, po osiągnięciu wieku rozeznania, obowiązany jest przynajmniej raz w roku wyznać wiernie wszystkie swoje grzechy ciężkie” (kan. 989). Sakrament pokuty obejmuje czyny penitenta. Są to: żal za grzechy, spowiedź poprzedzona rachunkiem sumienia, postanowienie poprawy i gotowość zadośćuczynienia. Żal za grzechy jest to „ból duszy i obrzydzenie sobie popełnionego grzechu z postanowieniem niegrzeszenia na przyszłość”¹¹. Tak penitent otwiera się na działanie miłosiernego Boga, na przyjęcie Jego daru zbawienia. Bóg zawsze przebacza skruszonemu marnotrawnemu dziecku.

Sakrament pokuty wymaga zadośćuczynienia za popełnione grzechy. Penitent ma naprawić szkody jakie wyrządził swoimi grzechami.

⁸ Jan Paweł II, Adhortacja apostolska *Pastores gregis* o biskupie słudze Ewangelii Jezusa Chrystusa dla nadziei świata (16.10.2003), „Wiadomości Diecezjalne Siedleckie” 11 (2003), s. 465-557. Dokument jest owocem X Synodu Biskupów, który odbył się w dniach od 30.09. – 27.10.2001 r. Przedmiotem refleksji i modlitwy ojców synodalnych była postać biskupa w Kościele.

⁹ *Obrzędy pokuty dostosowane do zwyczajów diecezji polskich*, Katowice 1981, nr 2.

¹⁰ K. Matwiejuk, *Sakrament pokuty jako dar miłosiernego Chrystusa*, w: *Zeszyty formacji katechetów*, R 3 (2003), n. 1 (9), s. 21.

¹¹ *Obrzędy pokuty dostosowane do zwyczajów diecezji polskich*, dz. cyt., nr 6.

Zadośćuczynienie jest zwane „pokutą”. Powinno być zawsze do końca wypełnione. Dzięki pokucie penitent na nowo jest włączany w misterium zbawienia i wraca do wspólnoty Kościoła.

Sakrament pokuty jest czynnością liturgiczną. Jego strukturę obrzędową stanowią następujące czynności: pozdrowienie kapłana, proklamowanie słowa Bożego¹², zachęta do żalu za grzechy, spowiedź, przyjęcie »pokuty«, rozgrzeszenie, modlitwa dziękczynna oraz odesłanie z końcowym błogosławieństwem (KKK 1480). Rozgrzeszenie wygłaszane przez spowiednika stanowi „punkt szczytowy” sakramentu pokuty. Jego formuła brzmi tak: „Bóg, Ojciec miłosierdzia, który pojednał świat ze sobą przez śmierć i zmartwychwstanie swojego Syna i zesłał Ducha Świętego na odpuszczenie grzechów, niech ci udzieli przebaczenia i pokoju przez posługę Kościoła. I ja odpuszczam tobie grzechy w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego”¹³.

Sakrament pokuty może być sprawowany w ramach celebracji wspólnotowej. Wtedy wszyscy, zanim indywidualnie wyznają grzechy, uczestniczą w przygotowaniu do jego przyjęcia przez słuchanie słowa Bożego i rachunek sumienia, a po spowiedzi w dziękczynieniu za łaskę przebaczenia (KKK 1481).

W szczególnych okolicznościach można udzielić absencji ogólnej wielu penitentom, bez wcześniejszej spowiedzi indywidualnej¹⁴. Rozgrzeszenie ogólne może zaistnieć wtedy, kiedy zbliża się niebezpieczeństwo śmierci a kapłan nie jest w stanie wysłuchać indywidualnej spowiedzi zagrożonych ludzi. Może to być także sytuacja, gdy jest zbyt dużo penitentów a mało kapłanów, i wierni przez dłuższy czas byłiby pozbawieni możliwości życia w stanie łaski uświęcającej. Jest to sytuacja krajów misyjnych, a nie wielkich zgromadzeń ludzi np. podczas uroczystości odpustowej, czy rekolekcji lub pielgrzymki. Penitenci, którzy otrzymali rozgrzeszenie ogólnie mają

¹² „Jest to szczegól, którego nie można nie doceniać, nawet jeśli jest on niełatwy do wykonania. Spowiednicy wciąż doświadczają, jak trudno jest przedstawić wymogi Słowa Bożego komuś, kto je zna jedynie powierzchownie. Oczywiście chwila sprawowania Sakramentu Pokuty nie jest najodpowiedniejszą, aby troszczyć się o nadrobienie tych braków. Należy z mądrością pasterską zadbać o to w fazie przygotowawczej, udzielając podstawowych wskazań, pozwalających każdemu skonfrontować się z prawdą Ewangelii. W każdym przypadku spowiednik winien wykorzystać spotkanie sakramentalne, by pomóc penitentowi w dostrzeżeniu miłosiernej wyrozumiałości Boga, który wyciąga ku niemu rękę nie po to, aby go zranić, lecz by ocalić”, Jan Paweł II, List na W. Czwartek 2002 r., nr 7.

¹³ *Obrzędy pokuty dostosowane do zwyczajów diecezji polskich*, dz. cyt., nr 46.

¹⁴ Tamże, nr 31.

obowiązek przy najbliższej okazji przystąpić do spowiedzi indywidualnej i wyznać swoje grzechy, zwłaszcza ciężkie (KKK 1483).

Spowiednicy, którzy posługują w konfesjonale, sprawują liturgię Kościoła. To podkreśla i uwydatnia strój liturgiczny. Jest nim komża i stula w kolorze fioletowym. Wszyscy spowiednicy, którzy posługują w czasie spowiedzi świętej, są zobowiązani dochować tajemnicy spowiedzi. Nie wolno im nigdy i w żadnych okolicznościach korzystać z informacji uzyskanych podczas spowiedzi. Obowiązuje tajemnica sakramentalna¹⁵.

3. Nabożeństwa pokutne

Pomocą do owocnego korzystania z sakramentu pokuty są nabożeństwa pokutne¹⁶. Swym początkiem sięgają Starego Testamentu. Lud Izraela, mimo obietnic wierności Bogu, popełniał grzechy. Doświadczał ich dramatycznych konsekwencji, aż do popadnięcia w niewole polityczne. Izraelici przeproszali Boga za swoje osobiste i wspólnotowe występki. Formy przeprosin miały charakter nabożeństw. Ich sprawowaniu towarzyszyło umartwienie i post (1 Sm 31,13; Ps. 35, 13).

Nowy Testament zawiera pewne wskazania dotyczące praktyk pokutnych. Święty Paweł pochwała troską wspólnoty o nawrócenie grzeszników: „Bracia, a gdyby komuś przydarzył się jakiś upadek, wy, którzy pozostajecie pod dzieleniem Ducha, w duchu łagodności sprowadźcie takiego na właściwą drogę. Bacz jednak, abyś i ty nie uległ pokusie” (Ga 6, 1).

Praktykowane w Kościele nabożeństwa pokutne zaczęły od XIII w. tracić wymiar eklezjalny na rzecz indywidualnego przygotowania i pokutowania. Sobór Watykański II przywrócił wspólnotową celebrację sakramentu pokuty, w formie takich nabożeństw¹⁷. One nie są częścią sakramentu pokuty, ale jednym ze sposobów przygotowania do jego przyjęcia. Mają formę celebracji słowa Bożego. Penitenci słuchają wspólnie perykop biblijnych i dokonują rachunku sumienia. Konfrontują swoje życie z prawdami objawionymi

¹⁵ K. Matwiejuk, art. cyt., s. 26-27.

¹⁶ Cz. Krakowiak, *Celebracje pokutne w świetle rytuału «Obrzędy pokuty»*, „Anamnesis” 20 (1999/2000), nr 1, s. 82- 101.

¹⁷ P. Greger, *Nabożeństwa pokutne w obliczu kryzysu dyscypliny penitencjarnej*, „Anamnesis” 35 (2003), s. 105.

przez Boga. Jest to szansa do rozbijania rutynowych schematów myślowych o grzechu oraz bezdusznych formuł ich wyznawania.

Strukturę nabożeństw pokutnych w ramach obrzędu pojednania wielu penitentów z indywidualną spowiedzią i rozgrzeszeniem stanowi: śpiew na wejście i pozdrowienie uczestników celebracji przez przewodniczącego celebracji. Ma on do dyspozycji kilka formuł. Po pozdrowieniu, które może wziąć z obrzędów mszalnych, wprowadza on zebranych w porządek i treść tego nabożeństwa¹⁸. Następnie zachęca wszystkich do modlitwy. „Módlmy się, aby Bóg, który nas wzywa do nawrócenia, udzielił nam łaski prawdziwej i owocnej pokuty”¹⁹. Nad zgromadzonymi wypowiada wybrany tekst oracji.

Układ czytań biblijnych w nabożeństwach pokutnych jest w swojej strukturze analogiczny do mszalnej liturgii słowa Bożego. Czytania są tak dobrane, by ukazać dramat człowieka decydującego się na popełnienie grzechu i usposobić go na przyjęcie daru Bożego przebaczenia. Po pierwszym czytaniu śpiewa się psalm responsoryjny. Może być drugie czytanie. Perykopa Ewangelii zawsze koncentruje się na osobie Chrystusa Zbawiciela, bo tylko On ma moc odpuszczania grzechów²⁰.

Homilia podczas nabożeństwa pokutnego jest ukierunkowana na wyekspozowanie prawd objawionych pod kątem rozświetlenia ich treścią ludzkiej egzystencji. Przez rachunek sumienia penitenci decydują się na nawrócenie i odnowę życia²¹. Następnie wszyscy klęcząc wykonują akt pokutny, recytując m.in. formułę spowiedzi powszechnej: „Spowiadam się Bogu wszechmogącemu”. Wybrzmiewa również modlitwa litanijna na wzór modlitwy powszechnej i modlitwa Pańska, której nigdy nie należy opuszczać.

Teraz penitenci rozchodzą się do konfesjonałów, gdzie wobec szafarzy Bożego miłosierdzia wyznają swoje grzechy i otrzymają rozgrzeszenie. Po spowiedzi będą wspólnie wielbić Boga za Jego dar przebaczenia. Mogą to uczynić śpiewając stosowną pieśń albo hymn. Celebrację kończy modlitwa przewodniczącego, przeniknięta dziękczynieniem, i jego błogosławieństwo²².

Bóg przygarniając grzesznika daje mu swoje życie, łaskę uświęcającą. Dzięki temu grzesznik rozpoczyna nową drogę życia, naznaczonego od-

¹⁸ *Mszal rzymski*, dz. cyt., s. 2*.

¹⁹ *Obrzędy pokuty dostosowane do zwyczajów diecezji polskich*, dz. cyt., nr 51.

²⁰ Tamże, nr 36.

²¹ Tamże, nr 53.

²² Tamże, nr 56-60.

powiedzialnością. Sakrament pokuty bowiem nie jest ucieczką od odpowiedzialności za grzechy, ale ufnym otwarciem się na Boże przebaczenie i podjęciem trudu poprawy życia i naprawy zła popełnionego bliźnim²³.

4. Przygotowanie do świąt paschalnych przez kontemplację męki Chrystusa.

Okres wielkiego postu jest czasem kontemplacji męki wcielonego Syna Bożego. Pomocą w tej kontemplacji, szczególnie w średniowieczu, były kazania i widowiska pasyjne. Misjonarze iroszkoccy w XIII w. głosili mękę Chrystusa jako wyraz Jego zbawczej miłości. W XVII i XVIII wieku mnisi, zwłaszcza franciszkańscy, czynili to w ramach misji ludowych. Rozważania pasyjne w okresie wielkiego postu służyły i są obecnie pomocą wiernym w odbyciu spowiedzi wielkanocnej. Współcześnie mękę Chrystusa rozważa się w nabożeństwach pasyjnych, zwłaszcza w nabożeństwie Drogi krzyżowej i typowo polskim nabożeństwie „Gorzkie żale”.

4.1. Droga krzyżowa kontemplacją Męki Pańskiej

Droga krzyżowa zajmuje wyjątkowe miejsce wśród wielkopostnych nabożeństw Kościoła. Stanowi formę towarzyszenia Jezusowi Chrystusowi, który obarczony krzyżem zmierza ulicami Jerozolimy na Kalwarię. Jego droga krzyżowa zaczęła się w siedzibie Poncjusza Piłata, który w pretorium wydał wyrok śmierci na Jezusa. Nauczyciel z Nazaretu wcześniej został ubiczowany i ukoronowany cierniowym wieniec. Piłat mimo, że nie znalazł w Nim żadnej winy, powodowany strachem przed utratą wzglądów u cesarza, uległ naciskom starszyny żydowskiej, i skazał Jezusa na ukrzyżowanie. Ukrzyżowany trzeciego dnia po śmierci krzyżowej zmartwychwstał (Mt 27, 24).

Tradycja chrześcijańska wspomina Matkę Jezusa i Jego uczniów, którzy nawiedzali Golgotę i Grób Jezusa²⁴. Podobnie czynili chrześcijanie jerozo-

²³ P. Greger, art. cyt., s. 107.

²⁴ *Rozważania na początek wielkiego postu 2006. Dlaczego w nabożeństwie Drogi krzyżowej nie może być Stacji XV?*, http://www.dominikanie.com/2006_031.htm (10.08.2006).

limscy i pielgrzymi przybywający z różnych stron świata²⁵. O nawiedzaniu miejsc męki Pańskiej, zwłaszcza w niedzielę palmową i w noc z Wielkiego Czwartku na Wielki Piątek, informuje w swoim pamiętniku z pielgrzymki do Ziemi świętej pątniczka Egeria. Pielgrzymka miała miejsce w latach 381-384²⁶.

Nabożeństwo Drogi krzyżowej kształtowało się przez następne wieki. Pierwsza wzmianka o nim pochodzi z XIII wieku. Anonimowy autor książki „Miasto Jeruzalem” opisywał, że droga Jezusa obejmowała następujące stacje: dom Piłata, miejsca odpoczynku Jezusa podczas drogi, stację spotkania z Cyrenejczykiem i „Bramę Bolesci”²⁷.

Od 1320 r. sanktuariami w Jerozolimie zaczęli opiekować się franciszkanie. Oni oprowadzali pielgrzymów, tworząc trasę zwiedzania miejsc świętych. Na niej znalazły się: dom Heroda, miejsce biczowania Jezusa i Jego ukoronowania cierniem, łuk Ecce Homo, dom bogacza i dom Szymona trędowatego oraz stacja pomocy Szymona Cyrenejczyka. W wieku XV odwiedzano miejsce, które wskazywała tradycja, jako miejsce spotkania Chrystusa z Weroniką, oraz zdjęcia Jezusa z krzyża i namaszczenia Jego ciała. W następnym wieku trasa odnotowała trzy upadki Jezusa podczas drogi na Golgotę. Pod koniec XVII wieku, na drodze krzyżowej Chrystusa, także w Jerozolimie było już czternaście stacji²⁸.

Taki jej układ wypracował hiszpański franciszkanin Antonio Daza w 1625 roku. Jego cykl 14 stacji rozpoczynał się skazaniem Chrystusa na śmierć krzyżową a kończył się złożeniem ciała Jezusa do grobu²⁹. Franciszkanie otrzymali przywilej papieski erygowania w kościołach Drogi krzyżowej. O. Leonard z Porto Maurizio erygował ponad 570 dróg krzyżowych w różnych świątyniach w wielu krajach europejskich, zwłaszcza w Hiszpanii i Italii, także w krajach misyjnych. On też erygował stacje pasyjne w rzymskim Koloseum³⁰. Papieże z tym nabożeństwem złączyli odpusty. To duchowe dobro polega na darowaniu przez Boga wszystkich kar doczesnych, należnych

²⁵ J. Kopeć, *Droga krzyżowa, duchowość nabożeństwa i antologia współczesnych tekstów polskich*, Niepokalanów 1994, s. 7.

²⁶ Zob. A. Matyszewski, *Liturgia godzin na podstawie «Itinerarium Egeriae»*, „Anamnesis” 34 (2003), s. 46-56; A. Datko, *Na drogach Męki Pańskiej*, „Wiedza i Życie”, nr 4 (2001), s. 12.

²⁷ J. Kopeć, dz. cyt., s. 17-18.

²⁸ Tamże, s. 19.

²⁹ Tamże, s. 57.

³⁰ B. Nadolski, *Leksykon liturgii*, Poznań 2006, s. 1665.

za grzechy odpuszczone już co do winy w sakramencie pokuty³¹. Warunki uzyskania odpusty to: stan łaski uświęcającej, przyjęcie Komunii św. oraz modlitwa w intencji papieża, także wykluczenie wszelkiego przywiązania do jakiegokolwiek grzechu, nawet powszedniego³².

Nabożeństwo Drogi krzyżowej jako kontemplacja ofiarnej miłości Chrystusa jest sprawowane w piątki w okresie Wielkiego Postu. Chrystus z krzyżem na swoich ramionach to Odkupiciel wszystkich ludzi. On przez bezwzględne posłuszeństwo Ojcu oraz bezinteresowną i „do końca” miłość do wszystkich grzeszników zniszczył grzech. Dał ludziom możliwość życia w przyjaźni z Bogiem.

To nabożeństwo pasyjne prowadzi ku nawróceniu. Pobudza do wejście w ducha pokuty przez uległość natchnieniom Bożym, które Paraklet wzbudza w człowieku, gdy ten zamyśla się nad treściami poszczególnych stacji. Nabożeństwo to prowadzi chrześcijanina do odkrycia na nowo ideałów życiowych, które ukazują Chrystus bezinteresownie i wielkodusznie obdarowujący swoją zbawczą miłością wszystkich ludzi. Budzi wewnętrzny zapal, by zło przewyciężyć pomnażaniem dobra w sobie i wokół siebie. Stanowi zachętą kroczenia za Zbawicielem ze swoim życiowym krzyżem. Droga Jezusa prowadzi ku zmartwychwstaniu.

Nabożeństwo Drogi krzyżowej jest biblijne, ponieważ jego treścią jest medytacja nad wydarzeniami z życia Chrystusa. Wśród czternastu stacji Drogi krzyżowej dziewięć znajduje się w ewangelijnych opisach męki wcielonego Syna Bożego. Są to: skazanie Jezusa na śmierć krzyżową, obarczenie krzyżem, pomoc Szymona Cyrenejczyka, rozmowa z niewiastami, obnażenie z szat, przybicie do krzyża, śmierć na krzyżu, zdjęcie z krzyża i złożenie do grobu. Inne fakty utrwalone w tym nabożeństwie pochodzą z pobożnej tradycji chrześcijańskiej³³.

Nabożeństwo kroczenia za cierpiącym Chrystusem ukazuje wymiar eschatologiczny ludzkiego życia. Droga Krzyżowa pozwala zrozumieć sens trudnych do zrozumienia problemów ludzkiej egzystencji, jak sens cierpienia,

³¹ *Penitencjaria Apostolska, Dekret o odpustach*, w: *Posoborowe prawodawstwo kościelne*, t. IX, z. 3, red. E. Szafrowski, Warszawa 1978, s. 9-10.

³² *Konstytucja Indulgentiarum doctrina* (01.01.1967), n 7, w: *Posoborowe prawodawstwo kościelne*, dz. cyt., s. 75-103.

³³ Zob. J. J. Kopeć, *Droga krzyżowa kontemplacją mądrości krzyża i paschalnej ofiary Jezusa Chrystusa*, „Anamnesis” 25 (2000), s. 56-65.

niesprawiedliwości, wreszcie śmierci. Jest także wyznaniem wiary, bo kroczyc za Chrystusem, to znaczy przyjąć Go jeszcze pełniej jako swojego Pana i Zbawiciela. To uznać, że On, będąc Synem Bożym, dla zbawienia ludzi przyjął na siebie skutki ludzkich grzechów i pozwolił się ukrzyżować, aby wyzwolić z niewoli grzechów wszystkich ludzi. To wyzwolenie nie dokonało się i nie dokonuje się mechanicznie. Śmierć i zmartwychwstanie Chrystusa stanowią „ofertę” zbawienia. Człowiek ją przyjmuje wiarą. Ta zaś prowadzi do sakramentów. W ten sposób kształtuje jego życie codzienne. Nabożeństwo Drogi krzyżowej, chociaż kończy się stacją pogrzebu Chrystusa, to przecież ma wymiar paschalny. Grób Chrystusa jest zapowiedzią zmartwychwstania³⁴.

4.2. Gorzkie żale

To nabożeństwo jest jedną z najbardziej rozpowszechnionych w Polsce form kontemplacji męki Chrystusa. To pasyjne nabożeństwo wielkopostne nie jest czynnością liturgiczną, ale dzięki swej teologicznej głębi i pięknej, refleksyjnej melodii, stanowi doskonałą pomoc w przygotowaniu do celebracji Eucharystii. W niej, w sposób sakramentalny, są uobecnianie tajemnice zbawienia, rozważane w tym czcigodnym wielkopostnym nabożeństwie ludu chrześcijańskiego.

Historia powstania „Gorzkich żalów” jest związana z działalnością księży misjonarzy ze zgromadzenia świętego Wincentego a Paulo. Dzięki staraniom królowej Marii Ludwiki Gonzagi duszpasterzowali oni od 1653 r. przy kościele św. Krzyża w Warszawie. Drewniany kościół spłonął w czasie potopu szwedzkiego. Wybudowano nowy murowany kościół. Jego poświęcenie miało miejsce w 1696 r. Obok kościoła, misjonarze założyli lecznicę św. Rocha. Był to jeden z pierwszych warszawskich szpitali. Przy nim powstało bractwo miłosierdzia św. Rocha. Jego kapelanem był ks. Wawrzyniec Stanisław Benik.

Bractwo kultywowało pobożność pasyjną. W tym klimacie powstał „Snopek Myrry z Ogroda Gethsemańskiego albo żalose Gorzkiej Męki Syna Bożego [...] rozpamiętywanie”³⁵. Po raz pierwszy to nabożeństwo odprawiono w Warszawie 16.2.1697 roku. Była to pierwsza niedziela wielkiego postu³⁶. Za autora tego nabożeństwa uważa się ks. Wawrzyńca Benika. On

³⁴ W. Smereka, *Drogi krzyżowe*, Kraków 1981, s. 14.

³⁵ Mirra, jeden z darów trzech Mędrców ze Wschodu dla nowonarodzonego Jezusa, była zapowiedzią męki i zbawczej śmierci Chrystusa.

³⁶ W. Smereka, dz. cyt., s. 115.

wydał drukiem, w 1707 r., tekst „Gorzkich żalów” w formie książeczki. Oryginalny, barokowo rozbudowany tytuł, został zastąpiony prostym i przez to bardziej zrozumiałym: Gorzkie żale. W tym roku nabożeństwo zyskało aprobatę oficjała warszawskiego. Bardzo szybko rozprzestrzeniło się po kraju. Dokonało się to m.in. za sprawą księży misjonarzy św. Wincentego a Paulo, którzy propagowali je głosząc rekolekcje i misje ludowe. Pracowali też w seminariach duchownych, gdzie kształcili intelektualnie i formowali pastoralnie i duchowo przyszłych duszpasterzy. W 1848 r. nie było kościoła, gdzie używano języka polskiego, aby nie odprawiano tego nabożeństwa³⁷.

Wielkie wrażenie wywarło to polskie nabożeństwo na nuncjuszu apostołskim Achille Rattim (1918-1921), późniejszym papieżu Piusie XI (+1939), który przeżywał je na klęczkach. Mając w rękach egzemplarz „Gorzkich żalów” śledził tekst. Nie szczędził pochwał zarówno dla tekstu, jak też nastrojowej, rzewnej i medytacyjnej melodii³⁸. Stolica Apostolska z tym nabożeństwem złączyła możliwość uzyskania odpustu zupełnego³⁹.

W ciągu prawie trzystu lat dokonywano pewnych zmian w pierwotnej linii melodycznej. Próby uzgodnienia tekstu i melodii z oryginałem dokonał ks. Józef Surzyński. Tłumaczono tekst na inne języki. Na j. litewski w 1873 r. przetłumaczył Hilary Stalmuchowski, na niemiecki w 1913 r. ks. J.K. Fischer, a na j. angielski ks. F. Wachowski w 1935 r.⁴⁰

Struktura nabożeństwa odpowiadała ówczesnej strukturze brewiarzowej modlitwy porannej, jutrzni. A odprawiano je w okresie wielkiego postu po sumie lub po nieszpórach. Pod koniec XVIII w. rozpoczynało je wystawienie Najświętszego Sakramentu. Śpiewano trzy części. W intencji, poprzedzającej część III „Gorzkich żalów”, było przywołane bractwo św. Rocha: „te plagi, bluźnierstwa, zelżywości i zniewagi ofiarować będziemy Ojcu niebieskiemu za fundatorów i dobrodziejów, za wszystkich spolem braci i siostry konfraterni naszej”. Po zakończeniu śpiewu trzeciej części, kaznodzieja wygłaszał okolicznościowe kazanie, zwane pasyjnym. Po nim odbywała się procesja

³⁷ *Księga protokołów Bractwa św. Rocha* (16 i 23.01.1848), http://www.famvin.org/wiki-pl/Gorzkie_Zale_-_geneza.

³⁸ *Gorzkie żale*, <http://www.paraafia-dabrowa.pl/nabozenstwa.php?p=gor>.

³⁹ B. Nadolski, dz. cyt., s. 499.

⁴⁰ H. D. Wojtyska, *Męka Chrystusa w religijności polskiej XVI-XVIII w.*, w: *Męka Chrystusa wczoraj i dziś*, red. H. D. Wojtyska, J. J. Kopeć, Lublin 1981, s. 61-79.

teoforyczna ze świecami wokół kościoła. Na koniec celebrans udzielał uczestnikom błogosławieństwa Najświętszym Sakramentem.

Współcześnie nabożeństwo „Gorzkich żalów” sprawuje się podobnie wobec wystawionego Najświętszego Sakramentu. Jest śpiewana pobudka: „Gorzkie żale przybywajcie, serca nasze przenikajcie”⁴¹. Stanowi ona zachętę do wzbudzenie żalu, gdy wchodzi się w przepaść Jezusowej męki. W każdej części po odśpiewaniu pobudki, wybrzmiewa intencja. W ten sposób w poszczególnych częściach jest zapowiadany przedmiot medytacji. Są to kolejne etapy męki Chrystusa: „W pierwszej części będziemy rozważali, co Pan Jezus wycierpiał od modlitwy w Ogrojcu aż do niesłusznego przed sądem oskarżenia (...). W drugiej części rozmyślania Męki Pańskiej będziemy rozważali, co Pan Jezus wycierpiał od niesłusznego przed sądem oskarżenia aż do okrutnego cierniem ukoronowania (...). W tej ostatniej części będziemy rozważali, co Pan Jezus cierpiał od chwili ukoronowania aż do ciężkiego skonania na krzyżu”.

Następnie wybrzmiewa odpowiedni hymn, różny w poszczególnych częściach. Pasyjny charakter hymnu w I cz. koncentruje się na wydarzeniach, które miały miejsce w ogrodzie Getsemani. Tam „słodki Jezus na śmierć się gotuje”. Zły uczeń zdradza swego Mistrza zdradzieckim pocałunkiem, a żołnierze krępują Go więzami. Chrystus cierpi z miłości do człowieka, dlatego serce rozplywa się w łzach. Modlącemu się towarzyszy świadomość, że on niejednokrotnie obrażał Boga.

Hymn w II cz. stanowi medytację nad kenozą Chrystusa, który pozwala się nazywać głupim, ubiczować i ukoronować się wieniec cierniowym. Jest to również rozmyślanie nad zuchwałością człowieka, który na różne sposoby demonstruje swój cynizm wobec swego Stwórcy i Zbawiciela. W hymnie z części trzeciej tego nabożeństwa jego uczestnicy stają pod krzyżem Chrystusa, gdzie On wylewa „z ognistej miłości Krew w obfitości”. On „okrutnym katom posłusznym się staje”. Pozwala, by ręce i nogi przybili do krzyża. On bez winy cierpi ochotnie. Jest bowiem wcielonym Synem Boga, znakiem Jego bezgranicznej i bezinteresownej miłości do każdego człowieka.

Pomocą w kontemplowaniu miłości Chrystusa do grzeszników jest tzw. „Lament duszy nad cierpiącym Jezusem”. W poszczególnych częściach uczestnik nabożeństwa staje się niejako naocznym świadkiem wydarzeń, któ-

⁴¹ Na podst. J. Siedlecki, *Śpiewnik kościelny*, wyd. XXXIX, red. K. Mrowiec, Kraków 1990, s. 776-786.

re są szczegółowo analizowane w duchu modlitewnej adoracji. Odpowiedzią na poszczególne akty upokorzenia, które Jezus przyjmuje z poddaniem się woli Ojca i miłości do ludzi, jest każdorazowa aklamacja „Jezu mój kochany”

Oryginalną formą wielkopostnej medytacji pasyjnej jest „Rozmowa duszy z Matką Bolesną”. Jest to element „Gorzkich żalów”. Stanowi możliwość przeżywania męki Chrystusa wraz z Maryją, jego niepokalaną Matką. Te rozmowy przypominają pieśń *Stabat Mater* z XIII w., autorstwa Jakuba Benedetti z Todi⁴². W dialogicznej rozmowie z Matką Jezusa, człowiek staje się nie tylko świadkiem, ale wprost współuczestnikiem Jej przeżyć. A Ona doświadcza wewnętrznego bólu: „Miecz me serce przenika”. Ona widzi biczowanie Syna „przy słupie obnażonego, różgami zsieczonego”. Ona jako Matka boleściwa stoi pod krzyżem smutliwa. Jej „serce żalność przejmuję”. Treści tych rozmów nie są jednak poetycką formą. Są one wzięte z Ewangelii.

Nabożeństwo Gorzkich żalów jest sprawowane wobec Jezusa eucharystycznego. W kolejne niedziele wielkiego postu są śpiewane kolejne części tego tradycyjnego wielkopostnego nabożeństwa. Wierni z chęcią podejmują tę formę rozważania męki Pana. To nabożeństwo utrwała w ich świadomości istotny motyw męki wcielonego Syna Bożego. Była to zbawcza miłość Boga do człowieka. Biskupi polscy proponują, aby do tego nabożeństwa, na wstępie, dołączając odpowiednio dobrane fragmenty Pisma św. W oparciu o nie wygłaszać rozważania Męki Pańskiej oraz ukazywać jej związek z tajemnicą Eucharystii⁴³.

Zakończenie

Czas paschalnego przygotowania posiada jednocześnie wymiar chrzcielny, pokutny, pasyjny i paschalny. Jego dynamizm wyznacza intensywność przygotowań do obchodów dorocznych świąt wielkanocnych. W tym czasie katechumeni wkraczają w ostatni okres formacji przed przyjęciem sakramentów inicjacji chrześcijańskiej. Ochrczeni przez sakrament pokuty i pojednania z ufnością otwierają się na miłosierną miłość Chrystusa Zbawiciela.

⁴² M. Renata od Chrystusa, *Liturgia a sztuka*, Warszawa 2002, s. 55-67.

⁴³ Episkopat Polski, *Instrukcja o kulcie tajemnicy eucharystycznej poza Mszą św.* (11.12.1987), w: *Dokumenty duszpastersko-liturgiczne Episkopatu Polski 1966-1998*, opr. Cz. Krakowiak, L. Adamowicz, Lublin 1999, s. 76-82.

Korzystający z nabożeństw pokutnych konfrontują własne postępowania z przykładem Chrystusa, by lepiej zrozumieć Jego misterium paschalne.

W wielkim poście powracające marnotrawne dzieci Boże w szczególny sposób są objęci modlitwą Kościoła. Odbudowując swoją przyjaźń z Bogiem i z Kościołem już doświadczają radości paschalnej. Jej pełnię, w wymiarze liturgicznym, przeżyją przez świadome, czynne i pełne uczestnictwo w liturgii, zwłaszcza liturgii Triduum Paschalnego. W Komunii sakramentalnej doświadczą najpełniej, jak to jest możliwe na ziemi, zbawczej obecności zwycięskiego Chrystusa.

..... 130

..... 131

..... 132

..... 133

..... 134

..... 135

..... 136

..... 137

..... 138

..... 139

..... 140

..... 141

..... 142

..... 143

..... 144

..... 145

..... 146

..... 147

..... 148

..... 149

..... 150

..... 151

..... 152

..... 153

..... 154

..... 155

..... 156

..... 157

..... 158

..... 159

..... 160

..... 161

..... 162

..... 163

..... 164

..... 165

..... 166

..... 167

..... 168

..... 169

..... 170

..... 171

..... 172

..... 173

..... 174

..... 175

..... 176

..... 177

..... 178

..... 179

..... 180

..... 181

..... 182

..... 183

..... 184

..... 185

..... 186

..... 187

..... 188

..... 189

..... 190

..... 191

..... 192

..... 193

..... 194

..... 195

..... 196

..... 197

..... 198

..... 199

..... 200

SPIS TREŚCI

Episkopat Polski

Oświadczenie Rady KEP ds. Rodziny ws. Konwencji Rady Europy o przeciwdziałaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (CAHVIO)	419
List Episkopatu Polski zapowiadający XIV Dzień Papieski	421
Komunikat z 366. zebrania plenarnego Konferencji Episkopatu Polski	425
Komunikat do katechetów i duszpasterzy z racji zbliżającej się uroczystości Wszystkich Świętych i Dnia Zaduszkiego	428
List Przewodniczącego Rady KEP ds. Środków Społecznego Przekazu ws. emisji spotu „Najbliżsi obcy”	430

Biskup Siedlecki

Dekret ustanowienia Rady Kapłańskiej Diecezji Siedleckiej	432
Dekret powołania nowego składu Kolegium Konsultorów	434
Dekret powołania Diecezjalnej Rady ds. Ekonomicznych	435
Dekret zezwalający na działalność Stowarzyszenia Trudnych Mażeństw	436
Pismo Biskupa Siedleckiego w sprawie „Stowarzyszenie Rycerzy Maryi”	437
Zmiany wśród duchowieństwa	439

Komunikaty Kurii

Przygotowanie dorosłych do chrztu w diecezji siedleckiej	441
Komunikat dotyczący zbiórki na Caritas Diecezji Siedleckiej	445
Spotkanie dekanalnych ojców duchownych	446
III Ogólnopolski Dzień Modlitwy Różańcowej	447
Zaproszenie duszpasterza służby zdrowia	448
Nominacje dla Biskupa Piotra Sawczuka w Konferencji Episkopatu Polski.....	449
Pogrzeb dzieci utraconych	450
Zaproszenie na zebranie Rady Kapłańskiej.....	451
Szkolenie dla Księży Asystentów parafialnych oddziałów KSM	452
Zaproszenie na rekolekcje kapłańskie.....	453
Zaproszenie na drugie sympozjum z cyklu „Lux Christi”	454

Zmarli Kapłani

Ks. mgr kanonik Edmund Wałuszko (1929-2014)	455
---	-----

Dodatek

Ks. Roman Krawczyk:

Gender w świetle biblijnej nauki o kobiecie i małżeństwie	457
---	-----

Ks. Kazimierz Matwiejuk, WSD Siedlce

Wielki Post jako przygotowanie do celebracji misterium paschalnego Chrystusa w Triduum Sacrum	473
--	-----

**Diecezjalne Centrum
Pielgrzymkowo-Turystyczne
A R K A**

www.arkapielgrzymuj.pl

**Diecezjalne Centrum Pielgrzymkowo-Turystyczne „ARKA”
ul. Szkolna 22, 08-110 Siedlce
tel. 502 574 004**

e-mail: pielgrzymki@arkapielgrzymuj.pl; www.arkapielgrzymuj.pl

Organizujemy:

- I. Pielgrzymki do:
 - ❖ Ziemi Świętej
 - ❖ Rzymu
 - ❖ Sanktuariów Europy i świata
 - ❖ Sanktuariów w Polsce
 - ❖ po naszej diecezji
- II. Wyjazdy o charakterze rekolekcyjnym, religijnym w kraju i za granicą (np. rekolekcje na nartach w Austrii, Włoszech; Sylwester z Bogiem w polskich Tatrach, itp.)
- III. Wyjazdy turystyczne, itp.

Proponujemy:

- ❖ Pielgrzymki w wyznaczonych terminach – zobacz ofertę na stronie www.arkapielgrzymuj.pl
 - ❖ dla grup zorganizowanych przez:
 - ✓ parafie
 - ✓ szkoły
 - ✓ zakłady pracy
 - ✓ osoby indywidualne
- organizację pielgrzymek/ wyjazdów turystycznych w dowolne miejsce i w dowolnym czasie

Zapewniamy:

- ❖ dogodne warunki
- ❖ elastyczność w doborze trasy
- ❖ promocyjne ceny

ISSN 1230-7165

Wydawca
Wydawnictwo Diecezji Siedleckiej

Unitas

08-110 Siedlce, ul. Szkolna 22
tel. 502 574 004

e-mail: wiadomosci@wydawnictwo-unitas.pl

Nakład: 1000 egz.

Redaktor naczelny: ks. dr Marek Paluszkiewicz
Numer zatwierdził: ks. mgr lic. Jan Babik, kanclerz